

Erdészeti és faipari **HÍRADÓ**

XXII. évfolyam 4. szám, 2012. december

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA

A tartalomból:

Múlt és jövő év fordulóján

*

Napirenden: az új MTK

*

Zalában tanácskoztak
titkáraink

*

Erdők jó kezekben –
Nyírerdő Zrt.

*

Selmeci évfordulók –
selmeci ünnepek

*

Erzsébet-utalvány

*

Évtizednyi szolgálat

*

A soproni NRRC

*

Megnyitotta kapuit a Ligneum

*

A karácsonyi betlehem

*

Új helyre költöttünk!

	JANUÁR		FEBRUÁR		MÁRCIUS	
1	Kedd	Újév, Fruzsina	Péntek	Ignác	Péntek	Albin
2	Szerda	Ábel	Szombat	Karolina, Aida	Szombat	Lujza
3	Csütörtök	Genovéva, Benjámín	Vasárnap	Balázs	Vasárnap	Kornélia
4	Péntek	Titusz, Leona	Hétfő	Ráchel, Csenge	Hétfő	Kázmér
5	Szombat	Simon	Kedd	Ágota, Ingrid	Kedd	Adorján, Adrián
6	Vasárnap	Boldizsár	Szerda	Dorottya, Dóra	Szerda	Leonóra, Inez
7	Hétfő	Attila, Ramóna	Csütörtök	Tódor, Rómeó	Csütörtök	Tamás
8	Kedd	Gyöngyvér	Péntek	Aranka	Péntek	Zoltán
9	Szerda	Marcell	Szombat	Abigél, Alex	Szombat	Franciska, Fanni
10	Csütörtök	Melánia	Vasárnap	Elvira	Vasárnap	Ildikó
11	Péntek	Ágota	Hétfő	Bertold, Marietta	Hétfő	Szilárd
12	Szombat	Ernő	Kedd	Lídia, Livia	Kedd	Gergely
13	Vasárnap	Veronika	Szerda	Ella, Linda	Szerda	Krisztián, Ajtony
14	Hétfő	Bódog	Csütörtök	Bálint, Valentin	Csütörtök	Matild
15	Kedd	Lóránt, Lóránd	Péntek	Kolos, Georgina	Péntek	Nemzeti ünnep, Kristóf
16	Szerda	Gusztáv	Szombat	Juliana, Lilla	Szombat	Henrietta
17	Csütörtök	Antal, Antónia	Vasárnap	Donát	Vasárnap	Gertrúd, Patrik
18	Péntek	Piroska	Hétfő	Bernadett	Hétfő	Sándor, Ede
19	Szombat	Sára, Mária	Kedd	Zsuzsanna	Kedd	József, Bánk
20	Vasárnap	Fábián, Sebestyén	Szerda	Aladár, Álmos	Szerda	Klaudia
21	Hétfő	Ágnes	Csütörtök	Eleonóra	Csütörtök	Benedek
22	Kedd	Vince, Artúr	Péntek	Gerzson	Péntek	Beáta, Izolda
23	Szerda	Zelma, Rajmund	Szombat	Alfréd	Szombat	Emőke
24	Csütörtök	Timót	Vasárnap	Mátyás	Vasárnap	Gábor, Karina
25	Péntek	Pál	Hétfő	Géza	Hétfő	Irén, Irisz
26	Szombat	Vanda, Paula	Kedd	Edina	Kedd	Emánuel
27	Vasárnap	Angelika	Szerda	Ákos, Bátor	Szerda	Hajnalka
28	Hétfő	Károly, Karola	Csütörtök	Elemér	Csütörtök	Gedeon, Johanna
29	Kedd	Adél			Péntek	Augusztó
30	Szerda	Martina, Gerda			Szombat	Zalán
31	Csütörtök	Marcella			Vasárnap	Húsvét, Árpád

Boldog és sikeres 2013. esztendőt!

	JÚLIUS		AUGUSZTUS		SZEPTEMBER	
1	Hétfő	Tihamér, Annamária	Csütörtök	Boglárka	Vasárnap	Egyed, Egon
2	Kedd	Ottó	Péntek	Lehel	Hétfő	Rebeka, Dorina
3	Szerda	Kornél, Soma	Szombat	Hermína	Kedd	Hilda
4	Csütörtök	Ulrik	Vasárnap	Domonkos, Dominika	Szerda	Rozália
5	Péntek	Emese, Sarolta	Hétfő	Krisztina	Csütörtök	Viktor, Lőrinc
6	Szombat	Csaba	Kedd	Berta, Bettina	Péntek	Zakariás
7	Vasárnap	Apollónia	Szerda	Ibolya	Szombat	Regina
8	Hétfő	Ellák	Csütörtök	László	Vasárnap	Mária, Adrienn
9	Kedd	Lukrécia	Péntek	Emőd	Hétfő	Ádám
10	Szerda	Amália	Szombat	Lőrinc	Kedd	Nikolett, Hunor
11	Csütörtök	Nóra, Lili	Vasárnap	Zsuzsanna, Tibor	Szerda	Teodóra
12	Péntek	Izabella, Dalma	Hétfő	Klára	Csütörtök	Mária
13	Szombat	Jenő	Kedd	Ipoly	Péntek	Kornél
14	Vasárnap	Örs, Stella	Szerda	Marcell	Szombat	Szeréna, Roxána
15	Hétfő	Henrik, Roland	Csütörtök	Mária	Vasárnap	Enikő, Melitta
16	Kedd	Valter	Péntek	Ábrahám	Hétfő	Edit
17	Szerda	Endre, Elek	Szombat	Jácint	Kedd	Zsófia
18	Csütörtök	Frigyes	Vasárnap	Ilona	Szerda	Diána
19	Péntek	Emília	Hétfő	Huba	Csütörtök	Vilhelmina
20	Szombat	Illés	Kedd	Szt. István, államalapítás ünnepe, Vajk	Péntek	Friderika
21	Vasárnap	Dániel, Daniella	Szerda	Sámuel, Hajnalka	Szombat	Máté, Mirella
22	Hétfő	Magdolna	Csütörtök	Menyhért, Mirjam	Vasárnap	Móric
23	Kedd	Lenke	Péntek	Bence	Hétfő	Tekla
24	Szerda	Kinga, Kincső	Szombat	Bertalan	Kedd	Gellért, Mercédesz
25	Csütörtök	Kristóf, Jakab	Vasárnap	Lajos, Patrícia	Szerda	Eufrozina, Kende
26	Péntek	Anna, Anikó	Hétfő	Izsó	Csütörtök	Jusztina
27	Szombat	Olga, Liliána	Kedd	Gáspár	Péntek	Adalbert
28	Vasárnap	Szabolcs	Szerda	Ágoston	Szombat	Vencel
29	Hétfő	Márta, Flóra	Csütörtök	Beatrix, Erna	Vasárnap	Mihály
30	Kedd	Judit, Xénia	Péntek	Rózsa	Hétfő	Jeromos
31	Szerda	Oszkár	Szombat	Erika, Bella		

Múlt és jövő év fordulóján

Jószerevel már csupán néhány nap és elmondhatjuk, amit már sokszor elmondtunk: ismét elmúlt egy év, s jön az új esztendő.

Az év fordulója hagyományos módon alkalmat ad az egyes embereknek is, a kisebb-nagyobb kollektíváknak is az elmúlt 12 hónapra történő visszatekintésre és az előrenézésre, a jövő latolgatására, a tervezgetésre.

Tekintsük át mi is röviden a mögöttünk maradó 2012-es esztendő jelentősebb eseményeit, célszerű módon a nagyból a kicsi felé haladva, vagyis *szakmánkat a társadalom, a közélet folyamataiba ágyazottan szemlélve*.

Amikor ennek a cikknek a megírására készültem, megkérdeztem néhány mértékadónak tekintett kollégát: hogyan látják a szakmának, valamint annak a társadalmi közegnek a helyzetét, amelynek a keretei között működünk? Többféle választ kaptam. A lényegyet azonban – ki ilyen, ki olyan kifejezéssel élve – mindegyikük úgy jellemezte: *a helyzet nehéz és bonyolult*. Volt, aki azt mondta: *zavaros*.

Folytatódott a globális válság

Az ekként jellemzett helyzet persze nem csupán kis hazánkra jellemző, hanem globális jelenség. A bennünket közvetlenül érintő Európai Unióra pedig még inkább vonatkoztatható. A tisztának, kiszámíthatónak tűnő jövőkép a 2008-ban kirobbant világgazdasági válsággal vált zavarossá.

2008 szeptembere óta a világ többé már nem ugyanaz, mint előtte volt. A nemzetközi bankrendszer csaknem-összeomlása egy nagy eszmének vetett véget. Az emberek elvesztették a polgári piacgazdaság rendszerébe vetett hitüket. Azt, hogy ez a rendszer belső tulajdonságainál fogva képes a folyamatos automatikus önkorrekciókra. S ha nem is teljesen tökéletes, de a legjobb mindazon társadalmi-gazdasági rendszerek közül, amelyeket az emberiség eddig feltalált.

A bedőlés szélén ingadozó bankokat azután roppant ózszegű közpénzeken – s részben a betétesek pénzén – konszolidálták. Másfél-két év múlva pedig kijelentették, hogy a válság levonulóban van. Azután még a kisemberek is érezték, hogy valami nem stimmel. Majd kiderült, hogy a válság itt lappang, sőt csendben suttogett, hogy még az elsőnél is nagyobb, mélyebb hulláma várható. Bárhogyan is próbálták a politikusok a helyzetet csitítani-szépíteni, egykori nagy vezérünk, Rákosi Mátyás elvtárs kifejezésével élve „a helyzet fokozódott”. Sőt betört a krízis magába a politika szférájába is; vezetőket, politikusokat, kormányokat sodort el és a kilábalás utáni tömegvágyódás újakat vetett felszínre. Nagy ígérek mellett drákói intézkedések következtek ezután. Gazdasági növekedés helyett azonban recesszió, a munkanélküliség és az infláció növekedése, a reálbérek és a nyugdíjak értékcsökkenése, a nyomor terjedése jelentette a folytatást.

2011-12-ben az Európai Unió is megrendült, különösen kontinensünk déli tájain. A gazdagabb észak pedig kezdte megunni a szegényebb dél és közép-kelet szakadatlan támogatását, csimpaszkodását, kunyerálását. Félig burkoltan bár, de felmerült a kérdés: *hogyan tovább, EU?* Két tömbre szaka-

dunk, gazdagokra és szegényekre? Vagy dobjuk szét az egészet, vagy legyen egy erős központi irányítás alatt álló szoros föderáció? (Persze, az utóbbi a gazdagok primátusával.)

Egy állandó téma: az IMF kölcsön ügye

Mind e közben kis hazánk meghirdette a világtőke elleni szabadságharcát, a külföldi bankkölcsönök béklyójából való kiszabadulást. Amíg 2011-ben a devizahitelek megsegítése és a kolontári vörösiszap-katasztrófa következményeinek felszámolása volt a közéleti gumicsont, addig a 2012-es esztendőn szinte egy napra sem megszakadó vörös fonalként húzódott végig az IMF kölcsöntárgyalások ügye. Egy éve még büszke magyarokhoz illő keménységgel mutattunk ajtót a bank néhány tárgyalójának, közölve kölcsönfelvételi feltételeinket. Azután következett a véget érni nem akaró „kellene is a kölcsön, meg nem is” című csiki-csuki játék, a média által pávatáncnak elkeresztelt nyilatkozat-sorozat. Nem, nem kell nekünk a világbanki kölcsön, megállunk a saját lábunkon is, mondták. Csupán a biztonság kedvéért... de hát esetleg a jövő tavaszra mégis ...

A birodalom azonban megmutatta, hogy nem fából van a kardja. Bár a tárgyalások részleteit nem kötötték a nyilvánosság orrára, annyi kiderült, hogy a hitelügylet kapcsán bevetették az EU-t is. A 2004 óta ímmel-ámmal folyó túlzottdeficit-eljárás egyszerre csak keménnyé vált hazánkkal szemben. S nyomába jött a Matolcsy-csomag 1-nek elnevezett kemény megszorítások kollekciója. Ettől már kissé elszorult az emberek torka. Különösen akkor, amikor kiderült, hogy *gazdasági növekedés helyett a számítottnál rosszabbul alakul a magyar gazdaság teljesítménye*. Sőt, a megjelent kommentárok azt sem tartották kizártnak, hogy negatívumba csap át az eredmény, ami már több, mint recesszió: valóságos válság. Az euró forintárfolyama is 300 forint fölötti hektikus táncolásba kezdett, mígnem azután a megszorítások bejelentésének hatására 286 forint táján lassan megállapodott.

Matolcsy-csomag 1. és 2.

A politológusok a Matolcsy-csomag 1-gyel kapcsolatban kimutatták azt a kormányzati szándékot, hogy a társadalom terhelését nem akarják csupán a munka világára, a gazdaságra, a dolgozókra rátestálni, hanem a társadalom minél nagyobb felületére igyekeznek szétteríteni, a bankoktól a közszféráig.

Ekkor még úgy tűnt, hogy ezt a nyomást talán valahogyan ki lehet gazdálkodni, úgymond, a 3% alatti költségvetési hiánycél tartása érdekében, amit az EU most már folyamatosan követel. Ki kell bírni, mondták, különben baj lesz az EU-s támogatások körül. Sok milliárd forinttól eshetünk el. Márpedig tényleg nem tudni, hogy mi lenne ezzel az országgal, ha a kohéziós és más alapok lezárulnak előttünk. Ez az érv még a hazai euro szkeptikusokat is elnémítja.

Közben a miniszterelnök is megszólalt és megindította az Új Nemzeti Konzultáció 2012-t (erről írtunk Híradónk előző számában), sőt már szóba állt egyes szakszervezetekkel is.

Október 6-án a gyászos megemlékezések mellett bejelentették a Matolcsy-2. csomagot is, vagyis azt, hogy 2013. január 1-én egyenlegjavító programot indít a kormány, amely újabb hatalmas összeggel, 397 milliárd forinttal tetézi meg az eddigi súlyos megszorításokat.

Őszi élénkülés a politikában

Ebben az évben a közélet jóval csendesebb volt, mint 2011-ben. Erről is írtunk Híradónk előző számának 6-9. oldalán „Elmúlt a hosszú nyár” címmel.

A viszonylagos nyugalom októberben ért véget. Az 1956-os forradalom emléknapiján már tíz- és százazrek jelentek meg a pesti utcákon és az Országház előtt a politikai rendezvényeken. Bajnai Gordon volt miniszterelnök, a Haza és Haladás Egyesület elnöke egyik oldalán Kónya Péterrel, a Magyar Szolidaritási Mozgalom vezetőjével, a másikon Juhász Péterrel, az Egymillióan a sajtószabadságért (Milla) csoport vezetőjével meghirdette az „Együtt 2014” együttműködési mozgalom megalakítását.

A 2014-es parlamenti választás, s még inkább az azt megelőző (2010 esetében is korán, még 2009-ben megkezdett) kampányidőszak közeledtével már valószínűsíthető volt, hogy megjelenik valamilyen politikai formáció a többiekől távolságot tartó semleges centrum retorikájával és természetesen a kormányváltás jelszavával. Annak lehetősége is felmerült, hogy a Lehet Más a Politika (LMP) lép majd fel ezzel a centrum-igénnyel. Most azonban váratlanul az „Együtt 2014” kissé szokatlan (bár nem példátlan) civil – egyesületi – mozgalomként jelent meg a pártpolitika porondján a „Kormányváltást! Rendszerváltást! Korszakváltást!” hármas jelszavával.

A mozgalom megjelenése zavart keltett az ellenzéki oldalon státusának alkotmányjogi tisztázatlanságával és jelszavának homályos tartalmával, s fokozta az ellenzék egyébként is megosztott voltát. Úgy tűnik, hogy a legkellemetlenebb helyzetbe a centrumszerepre kacsintgató, mind az MSzP, mind a Fidesz részéről kiábrándult szimpatizánsok és szavazók átcsábításában bízó LMP került a rivális megjelenésével.

Ezek után méltán felmerülhet a kérdés Szakszervezetünk tagságában is: *lesz-e Magyarországnak ütőképes, valódi „zöld” pártja 2014-re? Olyan párt, amely érdemben felvállalja az ökopolitika, benne az erdészet és erdőgazdálkodás parlamenti politikai érdekképviseletét is?*

Bonyolult, nehezen kiszámítható mozgású társadalmi környezetünk rövid áttekintését annak a dilemmának a felvetésével fejezzük be, hogy a *járások*, mint közigazgatási egységek közel négy évtized utáni újratemetésének, 2013. január 1-én történő újraindításának lesz-e hatása az erdészeti igazgatásra, az erdőfelügyelet rendszerére is?

Az agrárium fejleményei

Ami közelebbi környezetünket, az agráriumot illeti, ezen a téren a *Darányi Ignác Terv* bejelentésével, beindításával kezdődött január 16-án az év a Vidékfejlesztési Minisztériumban. Ezen részt vett és beszédet mondott dr. Orbán Viktor

miniszterelnök is. Az eseményről tudósítást közöltünk idei első lapszámunkban.

Beszédében a miniszterelnök többek között azt mondta, hogy 2011-el lezárult az átmenet zűrzavaros éve, ami után a konszolidáció éve következik. Ennek keretében áttekintik a földdel kapcsolatos jogszabályokat is.

Valóban, *a földről és annak forgalmazásáról szóló törvény megújításának témája végig húzódott az egész esztendőn, persze újabb és újabb politikai vitákat gerjesztve*. Ezek főleg arról szóltak, hogy a családi gazdaságok vagy a nagyüzemek jelentik-e a mezőgazdaság jövőjét? Továbbá: a földforgalmazás teljes liberalizálásának viszonyai között meg lehet-e akadályozni jelentősebb magyar termőföld-mennyiség külföldi vevők kezére jutását?

A földkérdés körüli politikai harcok áldozatává vált Prof. Dr. *Angyán József*, a VM parlamenti államtitkára, aki alapkoncepciójának veszni válása láttán maga dobta be a törülközőt. Pozíciójában *Budai Gyula* elszámoltatási kormánybiztos követte. Ez egyúttal a közvéleményt foglalkoztató és irritáló korrupciógyanús ügyek további vizsgálatának végét is jelentette anélkül, hogy az 1990-es években lebonyolított több gyanús nagy kárpótlási, illetve privatizálási ügylet világossá vált volna.

Az erdészetet is érintő ügyek

Valahányszor olyan ügy kerül a közélet napirendjére, amely a föld tulajdonlását is érinti, az államerdészeti dolgozók többsége legott összerezzen: vajon ez miként érinti majd hivatásgyakorlásának célját és mindennapi kenyerét jelentő állami erdők tulajdonlását, legalább is kezelését?

Azon a napon, amikor az új földtörvény tervezetét az általános vitára a Parlamentnek benyújtották, *dr. Fazekas Sándor* vidékfejlesztési miniszter a VM-ben rövid sajtótájékoztatót tartott.

Az „Erdészeti és Faipari Híradó” feltette a kérdést, hogy az új törvény lehetővé teszi-e majd akár természetes, akár jogi személyek részére *állami erdők megvásárlását*? S ha igen, milyen feltételekkel?

A válasz: az állami földek, így az állami erdők forgalmazását is külön jogszabály fogja szabályozni. Az általános politikai törekvés az állami földek mennyiségének gyarapítása. Ez azonban nem jelenti azt, hogy állami tulajdonban tartsanak egyes olyan erdőrészeket, amelyek esetében ez nem indokolt.

A miniszterelnök által januárban megemlített jogszabályfelülvizsgálat szakmánkat közvetlenül is érinti, mert *módosítani fogják a 2009. évi erdőtörvényt is*. Az erdészet ezzel kapcsolatos javaslatait az Országos Erdészeti Egyesület munkálta ki, s több szakmai egyeztető tárgyalás után hamarosan átadja az illetékes állami szerveknek.

Az agrárium és benne az erdészet komoly próbatétele volt a *hosszú forró és aszályos nyár*, amely nemcsak a szántóföldi kultúrákat, főleg a kukoricásokat, de az *erdősítéseket is megtizedelte*. A feketefernyveseket évek óta sújtó száradásos pusztulás felgyorsult, s az *erdőtüzek* is megszáporodtak. A nyár végén a vidékfejlesztési miniszter bejelentette, hogy vízgazdálkodási és aszálystratégiát dolgoznak ki. Ez nyilván-

valóan az erdészetet is érinteni fogja, s nem csak az ártéri és más vizes élőhelyeken folytatott erdőgazdálkodást.

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság október végén *Országos Tűzmegeelőzési Tanács* létrehozását jelentette be ismeretterjesztő-felvilágosító jelleggel, az élet- és vagyonbiztonság, az emberi tudatosság fokozása és a tűzmegeelőzés érdekében. Ennek *erdészeti fontosságát* mindjárt a bejelentés alkalmával *hangsúlyozták*.

A gazdaság, a munka világa

Visszatekintésünk során most már a Szakszervezetünket leginkább érintő *munka világához* érve, ezen a téren a legfontosabb, hosszabb távra kiható fejlemény az új *Munka Törvénykönyvének megalkotása* és július 1-el történt életbe léptetése volt. Ezzel a témával már foglalkoztunk korábbi lapszámainkban is, foglalkozunk jelenlegi számunk más helyén is. Most csak a sok kritika summázatát említjük meg: *ez a törvény nem munkavállaló-barát törvény*.

A magyar gazdaság helyzetére ugyanaz a nehézség a jellemző, amit bevezetőnkben az egész közélet jellemzőjeként említettünk. A hön áhitott gazdasági növekedés ebben az évben sem indult be, sőt a helyzet romlott. A gazdasági „növekedés” 1 % körüli, de inkább az alatti, s bármikor átszaphat recesszióba. Jelentős eredményként tálalta a média október végén azt a statisztikai adatot, ami szerint 80 ezerrel többen dolgoztak akkor, mint az egy évvel korábbi azonos időszakban. (Pontosabban: ennyivel több volt most a foglalkoztatottak száma.) Sajnos, ellentmondásos módon *a munkanélküliségi ráta* viszont nem változott: 10,4%! Ez csaknem pontosan megegyezik az EU átlagával.

Bérek és keresetek

Meglehetősen nehéz a bérek és keresetek nemzetgazdasági szintű alakulását röviden jellemezni, mivel jelentős különbségek állnak fenn a közszolgálati szféra és a versenyszféra között, a szellemi és a fizikai dolgozók között, a vezető menedzsment és a közvetlen termelésirányítók között, az állandó munkaszerződéssel rendelkezők és az alkalmi munkavállalók között, a minimálbéren dolgozók és a közmunkások között, s az egyes szakmák, foglalkozási ágak között stb.. A téma iránt közelebbről érdeklődők a Központi Statisztikai Hivatal rendszeres időközönként kiadott ilyen irányú jelentéseinek tanulmányozását nem nélkülözhetik.

Ezek előrebocsátásával nagy általánosságban talán úgy jellemezhetjük a 2012-ben kialakult helyzetet, hogy a nettó átlagkeresetek 1,5-2 %-kal emelkedtek a bázisidőszakhoz képest. Ezt azonban lerontotta a fogyasztói árak, elsősorban a napi közfogyasztási cikkek, az energia és egyes szolgáltatások árának hullámzó, de összességében emelkedő tendenciája. Ezért a reálkeresetek végül is 3-4 %-kal csökkentek. Egyes – mondhatni hagyományosan gyenge – területeken, mint pl. az oktatás és az egészségügy, a keresetsökkenés enél is nagyobb volt. A nyugdíjasok gondjait pedig a fogyasztói kosarukban többet nyomó élelmiszer- és gyógyszerárak emelkedése növelte.

Szaktánk helyzete

Ha ezek után összevetjük szaktánk helyzetét a bennünket körülvevő, rózsásnak éppen nem mondható társadalmi körképpel, akkor érdekes módon azt mondhatjuk, hogy *az erdészet szinte egy kis oázis a sivatagban*. Állami erdőgazdasági részvénytársaságaink helyzete stabil, veszteséges vállalatunkról ebben az évben sem tudunk. (Persze, egy-két kissé „gyengélkedő” mindig akad, de ennek sem a szóban forgó vállalatok gazdálkodásának gyengeségei, hanem inkább kedvezőtlen külső tényezők az okai.)

Fő termékünk – a fa – keresettségnek örvend és ennek tulajdoníthatóan *az évi fakitermelés mennyisége országos viszonylatban már a nyolc millió br. köbméter fölé emelkedett*. Vannak, akik már aggódnak is emiatt.

Az viszont egyértelműen sajnálatos, hogy *az erdőtelepítés* – a húsz évvel korábbi helyzethez hasonlóan – *ismét „leült”, megtorpant*. Kétségtelen, hogy ez az alacsony tőkehozammal működő és viszonylag lassan megtérülő zöldberuházás nemigen vonzza a magántőkét. Az állam pedig köztudottan beruházási forráshiánnyal küszködik. A 25-26 %-os országos erdősültség eléréséről egyesek már csak mint illúzióról vagy vízióról beszélnek. Majd meglátjuk.

Az elmúlt év jelentős fejleménye volt a *Natura 2000* természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületeken folytatott erdőgazdálkodáshoz nyújtott kompenzációs támogatás fokozása, illetve kiterjesztése a 41/2012.(IV.27.) VM rendelettel, amely számos erdőgazdálkodót érint. S a természetvédelmi területhálózat eme kategóriájának a 275/2004.(X.8.) sz. kormányrendelet alapján történt kijelölése óta jogos, de nem kielégített igényként élt az érintettek körében.

Állami erdőgazdaságaink – ahhoz képest, hogy az év elején még bizonytalanság nyilvánult meg felsőbb irányításuk részéről a bérek befagyasztásával kapcsolatban – az előírt bérkompenzáció határidőre történt végrehajtásán túlmenően bizonyos mértékű bérfejlesztést el tudtak érni. Ennek technikája társaságonként eltérő volt: egyes cafeteria-elemek alapbérbesítése, a bérfejlesztés valamely plusz-követelményhez kapcsolása stb.

Szakszervezetünknek a jövő évi bérfejlesztésekre vonatkozó javaslatáról a titkáraink országos értekezletéről szóló tudósításban olvasható tájékoztatás jelenlegi lapszámunkban. Szükségesnek tartjuk továbbá, hogy az egyenruha juttatás hosszan húzódó ügye minden jogosultat érintően végre mielőbb rendeződjön.

Jövő évi kilátásaink

Az elmúlt év eseményeinek dióhéjban történt áttekintése után vessünk egy pillantást az előttünk álló 2013-as esztendőre és próbáljuk meg előrejelezni, hogy mi vár ránk az új esztendőben.

Egy évvel korábban hasonló éértékelő cikkünket azzal zártuk: úgy tűnik, hogy a következő 2012-es esztendő sem lesz lényegesen könnyebb 2011-nél; baljós jelek máris mutatkoznak.

(folytatás a 4. oldalon)

Napirenden: az új MTK

A magunk mögött hagyott 2012. év egyik legjelentősebb eseménye volt a munka világa, a dolgozó emberek szempontjából az új Munka Törvénykönyve megalkotása és július 1-el történt életbe léptetése. (A továbbiakban a rövidség kedvéért: MTK.)

A jogszabály minél alaposabb megismerése a piacgazdaság viszonyai között komoly érdeke elsősorban a munkavállalóknak, de érdeke a munkáltatóknak és az érdekképviselési-érdekvédelmi szervezeteknek is.

A kis kötetre rúgó törvény feldolgozása, „megemésztése” azonban nem könnyű feladat. Annak érdekében, hogy ezt aktivistáink, vállalati bizottsági titkáraink számára megkönnyítsük, az Elnökség egy interaktív jellegű konferenciát rendezett Budapesten az OKISZ Thököly-úti székházában.

A konferencia a *Faipari, Bútoripari és Erdészeti Ágazati Párbeszéd Bizottság* támogatásával és működési céljának megfelelően lett megszervezve. A rendezvényre meghívást kapott – és örömeinkre el is fogadta – a *Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség*, amely az FBE ÁPB céljait is integráló ágazati kollektív szerződésünk megkötése során a munkáltatói oldalt jelenti. *Mőcsényi Miklós* úr, a FAGOSZ főtíkárának elnöke mellett. Továbbá konföderációnk, az *Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés*, valamint két erdészeti részvénytársaságunknál tevékenykedő *Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete* is.

A konferencia említett interaktív jellege azt jelentette, hogy az előadó előzékenységének, rugalmasságának köszönhetően megfelelő időközökben már menet közben is lehetett kérdezni, sőt vitatkozni is.

Cikkünk csak rövid, tájékoztató jellegű tudósítás lehet, hiszen az órákig tartó rendezvény anyagának közléséhez talán Híradónk egész terjedelme is kevés lenne.

Az MTK megismerésének célja: a konfliktusok minimalizálása

Dr. Halmágyi János, Szakszervezetünk elnöke megnyitójában abban jelölte meg a konferencia célját, hogy legyenek együtt, üljenek le egy asztalhoz a 22 állami erdőgazdasági részvénytársaság munkáltatói és munkavállalói képviselői, mert *nagyon fontos az MTK egységes értelmezése. A jobb megismerésnek a célja pedig a konfliktusok minimalizálása, a munkabéke megőrzése.*

Az elnöki megnyitó után az előadó: *Prof.Dr. Gyulavári Tamás, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Munkajogi Tanszékének vezető docense* vette át a szót. Személyében széles látókörű, alaposan felkészült, gyors észjárású, jó kapcsolatteremtő és előadói képességű, rokonszenves szakembert ismertünk meg, aki fiatal-középkorú kiléte mellett is alaposan jártas a munkajog mindennapi gyakorlatában, vagyis a jogalkalmazás területén is.

Sokkal nagyobb ma az alku lehetősége

Gyulavári úr előadásából is kivilágolt az MTK-nak az az általános tulajdonsága, amit már mások is szóvá tettek (mi is), hogy *ez bizony nem munkavállaló-barát törvény*. Sokkal jobban kedvez a munkáltatóknak, mint ahogyan azt a magyar társadalom eddig megszokta.

Ezután jóval nagyobb tere lesz a megállapodáson alapuló szabályozásnak a korábbiaknál. Sokkal nagyobb az alku lehetősége, mint eddig bármikor, miközben a felek: munkaadó és munkavállaló nem azonos súlycsoportban bokszolnak. Ezért is volna nagyobb szükség az erős érdekképviselőkre. Továbbá: ugrásszerűen megnőtt a törvénytől való pozitív vagy negatív irányú eltérések lehetősége, ezek száma, de úgy, hogy ezek a lehetőségek is inkább a munkáltatók kezében vannak. Így például elég nehéz megemésztetni azt az elvet, ami szerint az egyoldalú munkáltatói jognyilatkozatok (magyarul: utasítások) elvileg megállapodás jellegűek.

Még sok az értelmezési gond; idő kell a régi és az új MTK közötti átmenet nehézségeinek kikopásához, eltűnéséhez. Annál is inkább, mert az új MTK sok helyen hézagossá tűnik, ami az elkészítése során fennállt kapkodó sietőségre utal.

Szűkült a szakszervezetek jogköre

Az előadó – az aktuális hallgatósági igénynek megfelelően – *részletesebben foglalkozott az MTK-nak a szakszervezetekre, valamint a kollektív szerződésre vonatkozó előírásaival. A kérdések többsége is leginkább ezekre a témakörökre irányult.*

Az MTK-ban a 271-272. szakasz vonatkozik a szakszervezetekre, a 276. pedig a kollektív szerződésre. Az már első olvasatra is világos, hogy *a szakszervezetek jogköre szűkült; például a kifogásolási és az ellenőrzési joguk megszűnt.*

(folytatás az 5. oldalról)

Az események azt mutatják, hogy nem bizonyultunk rossz jósoknak, bár nem kellett egy éve sem különösebb prognosztikai képesség egy ilyen mondat papírra vetéséhez.

Sajnos, most sem tudunk lényegesen optimistább prognózist nyújtani. A gazdaság alacsony szinten való stagnálása, a 6 % fölötti infláció, a 10 % fölötti munkanélküliség, nemzeti fizetőeszközünk ingatag volta, az EU-s támogatási alapok beszűküléssel való fenyegetettsége, a saját beruházási források elégtelensége, a nemzetközi gazdasági válságból fakadó politikai problémák, a bejelentett pénzügyi megszorítások önmagukban is elég okot adnak a borúlátásra. A tapasztalat

ráadásul azt mutatja, hogy az előre látható gondokhoz mindig gyorsan járulhatnak váratlanul felmerülő, a helyzetet tovább súlyosbító újabb problémák is.

Szakszervezetünk számára a fő feladat továbbra is az, hogy minél nagyobb a szakmára, tagtársainkra nehezedő terhelés, annál inkább *erősítsük a szakma egységét és az egymás iránti szolidaritást. S küzdjünk a rendelkezésünkre álló szerény eszközökkel a munkavállalók jogaiért, tisztességes javadalmazásáért és munkakörülményeikért.*

Egy mindenkiért – mindenki egyért!

Király Pál

Az MTK táblázatosan meghatározza, hogy mekkora munkaszerződéssel rendelkező munkavállalói létszám után állíthat a szakszervezet egy fő un. *védt* szakszervezeti tisztségviselőt. A lista az 1-500 fő = 1 funkcionáriussal kezdődik, ami valószínűleg valamennyi állami erdőgazdasági társaságunk esetében alkalmazható és ezen felül telephelyenként még +1 fő. A „telephely” fogalma azonban tisztázatlan.

A szakszervezeti tagdíj munkáltató által történő levonása a bérkifizetésekor: a jövőben megállapodás tárgya.

Mi számít bele a bérbe és munkaidőbe?

Nem határozza meg szabatosan az MTK a munkabér fogalmát sem, vagyis azt, hogy mi számít bele a munkabérbe, pedig ez egy kardinális kérdés pl. a nyugellátás megállapítása során. (Pótlékok, prémium, jutalom, cafeteria stb.)

Az viszont már nem kérdéses, hogy a *munkaközi szünet*, például a korábbi félórás ebédidő *többé nem része a munkaidőnek*. Tehát, a példánál maradva, nincs fizetett ebédidő.

Vitatottabb és így ez a továbbiakban tisztázandó témák közé tartozik, hogy az *úti idő sem számít bele a munkaidőbe*. Régebben, ha a munkára történő megjelenés helye a munkavégzés helye nem esett egybe, hanem a kettőt utazással kellett áthidalni, akkor a munkaidő attól az időponttól számított, amikor a munkavállaló a munkára felkészült állapotban a munkáltató rendelkezésére állt. Jelenleg tehát ez a téma sem teljesen tisztázott.

Kérdőjelek az ÁKSz körül

Bonyolult az ágazati kollektív szerződés (ÁKSz) témája is. Odáig még nagyjából érthető a törvény, hogy az ágazatban is, a vállalatnál is a munkaszerződéssel rendelkező munkavállalók 10%-ának szakszervezeti tagnak kell lennie ahhoz, hogy a szakszervezet jogosult legyen kollektív szerződés megkötésére. Ágazatunkban ez a kritérium teljesül. A problémák az ágazati és a helyi, vállalati, másként a magasabb és az alacsonyabb hierarchiájú kollektív szerződések egymáshoz való viszonyánál kezdődnek. Gyakorlatilag: hol, mi, mikor, meddig, mikor, hogyan térhet el a

helyi kollektív szerződés az ágazatitól? „Ütheti-e” a hierarchiailag alacsonyabb fokon álló szerződés a magasabbat, s milyen jogalapon?

Ezeknek a kérdéseknek a boncolgatása során az a kép alakul ki, hogy a mai kollektív szerződés már nem az a szerződés, ami a klasszikus időkben, *a tarifális szerződések korszakában* volt. Bár a koalíciós kényszer elve ma is fennáll, de a megkötött ÁKSz már nem terjed ki automatikusan, a törvény erejénél fogva egy-egy egész nemzetgazdasági ágazatra (foglalkozási körre, iparágra stb.), vagyis azokra is, akik nem csatlakoztak az aláírói körhöz.

Át kell gondolni a helyzetet

Ennek persze ma is megvan a jelentősége, de főleg akkor volt, amikor a minimálbér és a garantált bérminimum összegére nézve csak központi ajánlás létezett -tól -ig határok megjelölésével, de a konkrét összeget már a kollektív szerződések rögzítették. Ma már azonban ezek a számok nem ágazati béralku tárgyát képező számok, hanem kormányhatározatban évről évre kiadott utasítások.

Mivel átmeneti időt élünk, indokolt volt az általánosan felvetett konzultációs kérdés: *jelenleg érvényesek-e a korábban megkötött (ágazati, vállalati) kollektív szerződések?* A válasz: igen, ha a szerződést korábban megkötő szakszervezet az imént említett kritérium szerint jelenleg is jogosult a szerződéskötésre.

Ez a szabály arra készíti Elnökségünket, hogy újragondolja az ÁKSz-szel kapcsolatos politikáját. Az Elnökség ugyanis már huzamos idő óta szinte folyamatosan fáradozik egy új ÁKSz megkötésén. Erről többször írtunk Híradónkban is. Az ügy azonban nehezen megy előre, elsősorban a munkáltatói oldalon jelentkező elvi problémák miatt (jogértelmezési gondok stb.).

Lehetséges azonban, hogy most leegyszerűsödik a feladat mindkét oldal számára, mert új szerződéskötés *helyett* egy közös *jogszerűségi felülvizsgálattal* aktualizálni lehetne a meglevő ÁKSz-t, bizonyos mértékű célszerűségi vizsgálatot is beleértve. Az eredményt már nagyon várják titkáraink is.

Figyelemmel kell lennünk arra is, hogy a törvény szerint *egy ágazatra csak egy kollektív szerződés köthető*,

ágazatunk területén azonban több szakszervezet is tevékenykedik, ebből a szempontból nyilván nem állunk egyedül a nemzetgazdaságban.

Tanulmányozni kell a jogszabályokat!

Dr. Gyulavári Tamás tanár úr többek között még felhívta a figyelmet arra is, hogy a köztulajdonban álló munkáltatókra, állami vállalatokra speciális szabályok is vonatkoznak. Továbbá az ágazati párbeszéd bizottságokról szóló 2009. évi LXXIV. törvényre, valamint a 2011. évi CVI. törvényre, amely szerint a kollektív szerződés hatálya a közfoglalkoztatottakra nem terjed ki.

Az előadó végül felhívta a figyelmet arra is, hogy az új Munka Törvénykönyvét egy kis kötet formájában kiadta a szegedi OMI Kft. Ára mérsékelte: 2.500 forint. Ajánlotta – s ajánljuk mi is – beszerzését és rendszeres tanulmányozását minden érdekelt kollégánk számára.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy az új Munka Törvénykönyvének szakszerűbb, jobb megismerése érdekében szervezett munkajogi konferencia *igen hasznos volt*. S mi több: a kiváló előadónak, dr. Gyulavári Tamás tanácskezelő egyetemi docens úrnak köszönhetően *igen élvezetes is* (ami egy ilyen száraz jogi téma esetében „nem semmi”)!

Érdeklődéssel várjuk a folytatást!

K. P.

Tudomány- és technikatörténeti anket

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének (MTESz) Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága – tucatnyi más hasonló tevékenységi profilú szervezettel és intézménnyel együttműködve – már a 29. alkalommal rendezett háromnapos ankétot Budapesten. A rendezvény fő tárgya a tudomány-, technika- és orvostörténet témáinak és tárgyainak képi ábrázolása volt. A plenáris üléseken és a szekciókban összesen több mint 60 előadás hangzott el. Közöttük szakmánkat dr. Tóth Sándor László okl. faipari mérnök „Gyűjteményi képi ábrázolások – faiparosok, erdőszeti oktatás” című érdekes, képekkel illusztrált előadása képviselte.

Zalában tanácskoztak titkáraink

Vállalati, intézményi titkáraink testülete a Zalaerdő Zrt. vezetőségének és Szakszervezeti Bizottságának meghívása alapján a vállalatához kihelyezve tartotta országos értekezletét. A tanácskozás lebonyolításához kiváló infrastruktúrát nyújtott a Bánokszentgyörgyi Erdészet szentpéterföldi vadászháza.

Időszerű feladataink

A titkári tanácskozást az Elnökség ülése előzte meg, amelyet dr. Halmágyi János, Szakszervezetünk elnöke vezetett.

Az elnök tájékoztatást adott a folyamatban levő munkákról. Elmondta például, hogy szakszervezeti konföderációnk, az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés felhívására szakágazatunkra vonatkozóan a jövő évre a közszférában 20%-os nettó béremelést javasolt az EFD Sz, a cafetériára vonatkozóan is. A versenyszférában pedig 6-10%-os bér- és 5%-os cafetéria-emelést.

Javaslatunkat a számítottánál nagyobb infláción túlmenően azzal is indokoltuk, hogy ágazatunk több évi erőfeszítésünk ellenére még mindig történelmi lemaradásban van a nemzetgazdasági átlaghoz, illetve a velünk összehasonlítható ágazatokban elért személyi jövedelmekhez képest, bár a fagazdaság huzamos idő óta szép termelési eredményeket nyújt.

Elmondta Halmágyi János azt is, hogy hosszú idő után dr. Orbán Viktor miniszterelnök októberben végre találkozott szakszervezeti vezetőikkel és a jelzések szerint kilátás van arra, hogy ez az eszmecsere folytatódni fog az ágazati szakszervezetekkel.

Szakszervezetünk intenzíven foglalkozik az új Munka Törvénykönyve munkavállalói érdekvédelmi szemponttól történő feldolgozásával, jobb megismerésével. Ennek érdekében többek között konferenciát szervez munkajogász specialista előadó bevonásával. (Ez azután nem sokára meg is történt. Az erről szóló tudósítás Híradónkban külön cikkben olvasható.)

A zalai erdő- és vadgazdálkodás

A titkárok értekezletén részt vett Horváth Ferenc, a Zalaerdő Zrt. gazdasági vezérigazgató-helyettese, valamint Hopp Tamás, a Bánokszentgyörgyi Erdészet igazgatója. Az előbbi úr az erdőgazdasági részvénytársaság egészének, utóbbi pedig az erdészetének tevékenységéről adott tájékoztatást. Az ülés Zalába történt kihelyezésének az egyik célja ugyanis az volt, hogy titkár kollégáink képet kaphassanak az ország valószínűleg legjobban prosperáló erdőgazdaságáról.

Horváth Ferenc úr tájékoztatójából megtudtuk, hogy a 30%-os erdőültettségű Zala megye 118 ezer hektár erdejéből a Zrt. 56 ezer hektáron gazdálkodik. Fő tevékenységük természetesen a fakitermelés, aminek a lehetőségét 100%-ban kihasználják. Ez ebben az évben 368 ezer nettó köbmétert jelent. A társaság tervezett nyeresége 420 millió forint. Egy köbméter fa értékesítése kb. 10 ezer forint nyereséget hoz a vállalatnak.

Zala hazánk legendás vadászterületei közé tartozik, elsősorban a gímszarvas szempontjából. Ám amint Horváth kolléga úrtól megtudtuk: nincsen öröm ürmön nélkül. Ugyanis olyan magas a vállalatra nehezedő vadkár összege, hogy az már-már a vadgazdálkodási ágazat nyereségességét veszélyezteti.

Oázis a sivatagban: egy beruházó vállalat

Igen figyelemre méltó volt a Vezérigazgató-helyettes úrnak az a közlése is, amely a cég beruházásaira vonatkozott. Ennek éves összege mostanában évi 500 millió - 1 milliárd forint között mozog! Döntően az erdei feltáró hálózat fejlesztését, továbbá építkezéseket, gép- és járműbeszerzéseket jelent.

Azért tartottuk ezt figyelemreméltónak és örömdetesnek, mert köztudott, hogy mostanában, a gazdasági válság közepette nemzetgazdasági viszonylatban a termelő beruházások volumene milyen alacsony szinten áll a magyar vállalatok, vállalkozások körében.

Titkáraink érthető módon különös figyelemmel hallgatták a munkaügyi

adatokat. A Zalaerdő Zrt. bruttó statisztikai létszáma 420 fő, ebből a teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma 400 fő. A keresetszínvonal 2012-ben 3 millió forint. Az erdészek keresete havi 120-200 ezer forint között szóródik, a legjobban keresők 220 ezer Ft.

Befejezésül Horváth Ferenc vezérigazgató-helyettes úr hangsúlyozta: fontos volna, hogy legyen már ágazati kollektív szerződés! (Ezzel a témával „Napirenden: az új MTK” című írásunkban foglalkozunk Híradónknak ebben a számában.)

A közmunka nem alternatívája a szakmunkának

Hopp Tamás erdőmérnök, erdészeti igazgató úr tájékoztatójában elmondta, hogy a Bánokszentgyörgyi Erdészet húsz község határában fekvő 8.120 hektár erdőterületen gazdálkodik. Ez a terület 16 erdészkerületre, illetve hat vadászkerületre van felosztva. Fizikai dolgozóik száma 46 fő, de e mellett számos vállalkozóval is dolgoznak. Legfontosabb fafajuk a bükk (bár van még akác is). Ám az egyik nagy gondjuk, hogy a klíma közismert változása, vagyis melegebbé és szárazulása miként fogja érinteni ennek a fafajnak a jövőjét, amelynek a faanyaga már most is jelentős mértékben álgesztes.

Az erdőműveléssel kapcsolatban figyelmet érdemlő megjegyzése volt Hopp kolléga úrnak, hogy a közmunka nem alternatívája az erdőművelési szakmunkának. Nagy a fluktuáció is a közmunkások körében.

A fakitermelést rövidfás technológiával folytatják. Ez az információ azért is volt érdekes számunkra, mert még jól emlékszünk: nem is olyan régen éppen a zalai erdőgazdaság volt az ún. hosszúfás fakitermelési rendszer őshazája és a vállalat akkori főmérnöke, néhai dr. Andor József erdőmérnök volt annak egyik apostola.

Az erdészet egyik specialitása, hogy még ma is 109 kilométer erdei vasutat üzemeltet, amelyből 32 kilométer a korlátolt közforgalmú személyszállításra engedélyezett pályahossz.

Intenzív a zalai vadgazdálkodás

A vadászkerületek említett száma is jelzi, hogy a vadgazdálkodás milyen közelről érinti ezt az erdészetet is. Egyrészt a vad, másrészt a vadkár csökkentése érdekében sok vadföldet művelnek és dóm vadaskertet is üzemeltetnek. Érdekes megoldás, hogy az összes értékesíthető vadászterületet egy tételben megveszi egy német vadászati vállalkozó, így a lebonyolítás már az ő gondja.

Maga a tanácskozás helyszíne, az 1925-26 táján felállított, nagyon szép, patinás és hírneves *szentpéterföldei vadászház* is kiemelkedő objektuma az ugyancsak nemzetközi hírnévnek örvendő zalai vadgazdálkodásnak-vadászatnak. (A vadászház történetét az „Erdészeti Lapok” 2012. évi októberi számának 318. oldalán megírta jeles erdészettörténészünk, Szakács László okl. erdésztechnikus, Bedő-díjas.)

A vállalati tájékoztatók elhangzása után dr. Halmágyi János elnökünk Szakszervezetünk tevékenységéről és törekvéseiről adott tömör tájékoztatást a vállalati szakemberek számára, amit azután mintegy a gyakorlatban illusztrált maga a titkári értekezlet, az időszerről témák és feladatok megvitatása is. (A CEP elnökségének átvétele; a Sportnapok fejlesztése; a jövő évi bérezés; az új Munka Törvénykönyvének feldolgozása; jogsegély-szolgálat esetleges felújítása; taglétszámfejlesztés; az új egyenruha ügye; a nyugdíjasok körében folytatott munka stb.)

A Lenti Erdészet munkássága

Az értekezlet második napján a titkárok Lentibe utaztak, ahol Gróf András erdőmérnök úr, a Lenti Erdészet igazgatója adott tájékoztatást az egység munkájáról annak szép, új irodaházában.

A Zalaerdő Zrt. 4.sz. Lenti Erdészete: nagy erdészet. 15.500 hektár erdőterületen gazdálkodik, vadászterülete pedig ennek csaknem a duplája. Északi tájain sok magánerdő is van és a tulajdon szerinti területkeveredésből átjárhatósági konfliktusok származnak. Nem egy helyen úthasználati díjat kell ezért fizetniük.

Az erdőállományok változatosak. Sok az elegyes-vegyes erdő. A főfafajok: erdeifenyő 40%, tölgy 25%, bükk

10%; a többi 10%: cser, gyertyán, akác, lucfenyő. Az állományok jó minőségűek, *élőfakészletük hektáronként 500-600 bruttó köbméter.*

Az évi fakitermelés az utóbbi években mintegy 100 ezer nettó köbméter. Ennek kb. 80%-a, 75-80 ezer köbméter a véghasználat.

Az erdőfelújítást, ahol csak lehet, természetes úton végzik, még az erdeifenyvesekben is. Nagyon fontos, hogy a vágás után ez gyorsan megtörténjen és a talaj ne gyomosodhasson el, mondja Gróf András. Ugyanis a vegyszeres gyomirtás azután az Európai Unió előírásaiba ütközik.

Ahol nem megy a természetes felújítás, ott erdősitenek, évente mintegy 100 hektárt. Ezen túlmenően *telepítenek is erdőt*, évente 20-40 hektárt.

Mind az erdőművelés, mind az erdőhasználat során figyelemmel kell lenniük arra, hogy területükből 1.200 hektár szigorúan védett természetvédelmi kategóriába tartozik, 5.000 hektár pedig „Natura 2000” terület.

Ami a munkaviszonyokat illeti, összlétszámuk 115 fő, ebből 55-en a Lenti Fűrészüzemben dolgoznak. Továbbá jelenleg 84 közmunkással, valamint 200 vállalkozóval dolgoznak együtt. *A fahasználat minden mozzanatát vállalkozók végzik*, úgy, hogy a gépeket a részvénytársaság szerzi be és bérbe adja számukra. A közelmúltban például egy „Sampoo” harveszttert vásároltak, amely naponta 2.000 köbméter fát képes kitermelni!

A nagy gimbikák hazája

Az összesen mintegy 30.000 hektáron folytatott vadgazdálkodás és vadászat persze a Lenti Erdészet életében is fontos szerepet játszik. Hiszen köztudottan *világszínvonalú gímszarvas-trófeák* teremnek erre felé.

Az évi lelövés szarvasból 600 darab, vaddisznóból 1.200-1.300 darab. Disznóskertjeikben 700-800 vaddisznó él. A vadászatok alkalmával a középkorú selejtbikák kilövésére koncentrálnak, a fiatal bikákat kímélik. Ez a jövő minőségi vadállományának a biztosítója.

Itt is magas a vadkár összege, amiben azonban bizonyos spekulációk is benne rejlenek. Az idén például a kukoricásokban keletkezett hatalmas aszálykár egy

részét is az erdőgazdaság számlájára próbálták rácsempészni egyes gazdák.

Az aszály az Erdészet mintegy 600 hektárt kitevő lucfenyveseiben is pusztított, megtévezve a szűkárt.

Megőrizték a Lenti Fűrész

A tájékoztató meghallgatása után Lukács Ferenc úrnak, az Erdészet feldolgozási ágazatvezetőjének kalauzolása mellett a Lenti Fűrészüzemet tekintet meg a titkárok csoportja.

Az országos titkári tanácskozás Zalaába történő kihelyezésének ugyanis az egyik fontos célja éppen az volt, hogy Szakszervezetünk munkájának a faipari dolgozók körében történő erősítése érdekében vezető aktivistáink reális helyzetképet, közvetlen tapasztalatokat szerezzenek az egyre fogyatkozó-sóványodó elsődleges faipar körében egy még normálisan működő, stabil termelő egység mai állapotáról.

A nagy múltú, még az egykori *Essterházy hercegi hitbizomány által 1923-ban létesített Lenti Fűrészüzem* e célra megfelelőnek látszott. Második virágkorát az 1960-as, '70-es években élte, amikor még 300 dolgozóval működött és évente 70 ezer köbméter alapanyagot dolgozott fel. Az 1989-es rendszerváltás utáni évek itt is kritikus időszakot jelentettek, de az akkori vállalatvezetés szerencsére nem dobta oda az üzemet („bizonyítási, megfelelési kényszerből”) a bűnösen meggondolatlan privatizáció prédájává. A termelés ugyan itt is súlyos mértékben visszaesett, de az üzem megmaradt az állami erdőgazdasági részvénytársaság kezelésében. A dolgozói létszám jelenleg 55 fő, a feldolgozott alapanyag mennyisége pedig évi 15 ezer köbméter.

A fa hasznosítása 100%-os

A bölcs döntés gyümölcseit a Zalaerdő Zrt. ma már élvezheti. A kitermelt faanyag Horváth Ferenc által említett 100%-os hasznosítása itt megvalósul. Ugyanis az aprítékká feldolgozott vékony faanyagot és a szelvényáru gyártása során keletkezett fűrészüzemi hulladékot is a közelmúltban elkészült pelletgyártó üzemben tovább feldolgozva, értékes és egyre keresettebb tüzelőanyagot gyártanak. A pelletgyártáshoz szükséges hőenergiát pedig az ugyan-

csak *nem régi hőközpontban* a még pelletnek sem alkalmas kéregből és más hulladékból termelik.

Így valóban elmondható, hogy az erdőből kitermelt faanyag Lentiben maradéktalanul, rügyig-bimbóig iparilag hasznosul. A továbbfeldolgozást azonban még tovább kívánják fejleszteni, de azt egyelőre nem tudtuk meg, hogy miként. Sejtéseink vannak.

Lenti ma is mintaüzem

Örömmel tapasztaltuk, hogy az üzemben kifogástalan rend és tisztaság uralkodik, a porelszívó légtechnika jól működik, a dolgozók használják az előírt munkavédelmi felszereléseket, a gépészettség magasfokú. A készárutérén a fűrészárut gondosan kezelik, védik. A készletet első ránézésre kissé magasnak találtuk, de kalauzunk, Lukács úr elmondta, hogy az áru rendszeresen, periodikusan cserélődik. Azt még Gróf András úrtól hallottuk, hogy *a fűrészüzem évi 650 millió forinttal járul hozzá az Erdészet és egyben a vállalat árbevételéhez.*

Sajnos, *mozgalmi szempontból* azt találtuk, amire nagyjából számítottunk is: *a szervezetség alacsony.* Az egyik megkérdezett munkásnő őszintén meg is mondta: nem sok értelmét látja, hogy

fizesse a tagdíjat, ha az mégoly mérsékelt is. Ez a szerény tapasztalat is megmutatta: *tagtoborzási akciótervünkben nagyon gondosan ki kell munkálni, hogy miért érdemes ma szakszervezeti tagnak lenni.*

Múlt és jelen összefonódása

A program következő állomása a *Zalaerdő Zrt. lenti üzemi múzeumának megtekintése* volt a fűrészüzem tözsomzédságában.

A múzeumot a Csömödéri Áll. Erdei Vasút lenti végállomásának egykori épületében rendezték be két teremben.

Az egyik helyiségben a *kisvasút történetét mutatják be* tárgyi emlékek, írásos és fotódokumentumok. A kiállításához kapcsolódóan *Kalita Mihály* úr, a vasútüzem jelenlegi vezetője tartott érdekes előadást, történelmi ismertetést. Amit pedig *az üzem mai helyzetéről* mondott, az kb. megegyezik a többi még meglevő erdei vasúttal: nagy a közönségigény a romantikus kisvasút iránt, szükség van rá, fejlesztettek is, fejlesztenének tovább is, de a pénz... A vasút nemcsak költséges, hanem veszélyes üzem is; az erdőgazdaság illetékes dolgozóit büntetőjogi felelősség terheli az üzembiztonságért, nem lehet viccre venni a dolgot. De *ha közönségigény*

van a közjóléti szolgáltatás iránt, akkor arra közpénzből kell(ene) áldozni!

A másik helyiségben a „*Göcsej kincsei: az erdő és a fa*” című kiállítás hasonló módon a nagy múltú zalai erdő- és vadgazdálkodás történetéből ad ízelítőt. Irigylésre méltó szakmai antikvitásokat, nagy értékeket tartalmaz mindkét gondosan elrendezett, szép kiállítás. Kár, hogy nem kapható róluk egy ábrákkal bőven illusztrált ismertető kiadvány.

A múzeum megtekintése és a közeli Denis Étteremben elköltött ebéd után még egy kis délutáni lenti városnézés következett. Majd a társaság erdei vasútra szállt, hogy Szentpéterföldre utazzon. S már az este sötétjében, kissé fáradtan, de élményekkel és tapasztalatokkal telítve érkezett meg szállására.

*

Titkáraink kétnapos kihelyezett zalai értekezlete a vadászházban közös vacsorával ért véget; *köszönet a szíveslátásért a ház személyzetének!* A meghívásért, a sok szép élményért és hasznos tapasztalatért pedig *köszönet a Zalaerdő Zrt. menedzsmentjének, Szakszervezeti Bizottságának és titkárnak,* az egész rendezvény gondos főszervezőjének és szíves háziasszonyának, *Horváth Borbála kolléganőnek!*

Király Pál

Erdők jó kezekben – NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt.

Az akácgazdálkodás és a dászarvas-világerekordok - ezekről nevezetes elsősorban a Magyarország észak-keleti részén gazdálkodó NYÍRERDŐ Nyírségi Erdészeti Zrt. A társaság kilenc erdészettel Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, mintegy 60 ezer hektár állami tulajdonban lévő területet – ezen belül közel 56 ezer hektár erdőt – kezel. Az erdészetek gazdálkodása elhelyezkedésükből adódóan igen változatos. A jó termőhelyi adottságok mellett, természetesen vannak gyenge minőségű termőhelyek is, ahol az erdészeknek minden szaktudásukra szükségük van, hogy az elvárt eredményeket elérhessék. Megtalálható itt a kedvezőtlen adottságú futóhomok, a kedvezőbb humuszos homok, kisebb mértékben a

barna erdőtalaj, az öntés- és réti talajok. Ezek mellett hullámtéri élőhelyek, buckaközi mocsarak, fűzlápok sokasága járul hozzá a táj változatosságához és az erdészeti munka sokszínűségéhez. *Az erdők faállományának összetétele igen változatos,* az erdőállományok akár 5-10 fafajt is tartalmazhatnak. Az őshonos fafajokból álló erdők mellett jelentős a kultúrerdők és ültetvények aránya is.

*

A NYÍRERDŐ Zrt. által kezelt erdőterületeken a „*Nyírség aranya*”, az *akác az uralkodó faj,* amely a tengeren túlról származik és az 1700-as évek elején Tessedik Sámuel evangélikus lelkész hozta Magyarországra. E fafaj szinte példátlan elterjedésének és sike-

rének titka a gyors életciklus, az energikus fiatalkori növekedése, fájának tartóssága és az sem mellékes, hogy rövid vágásforduló alatt is jelentős fa-térfogatot produkál. Az akác után jelentőségben a kocsányos tölgy következik, de ugyancsak fontosak és értékes faipari alapanyagot adnak a nemesnyár és fenyő állományok, a tölgyet kísérő fafajok, mint a kőris, a gyertyán, a juhar, a madárcseresznye. Jelentős a vöröstölgy területfoglalása, a maradékot pedig az egyéb kemény- és lágy lombos fafajok alkotják, színesítve az egyébként sem szegényes palettát. Gazdasági tekintetben egyre fontosabb a fekete- és a kerti dió, mely számára alkalmas termőhelyen kedvező növekedést és keresett faipari alapanyagot szolgáltat.

**A híres Gúthi vadászház
(A kép cégfotó.)**

Az erdészek a védett természeti értékek megőrzésében, fenntartásában is jelentős szerepet vállalnak. Az erdőkezelési technikák folyamatosan fejlődnek, napjainkban vannak elterjedőben azok a kezelési és felújítási módszerek, melyek során természetközeli erdőgazdálkodás valósulhat meg alföldi termőhelyi viszonyok között. Természetvédelmi és erdészeti szempontból egyaránt jelentős értéket képvisel a közel 300 hektáros *túrlicsei erdő*, melynek uralkodó erdőtársulása a gyertyános-kocsányos tölgyes, illetve a tölgy-kőris-szil ligeterdő. Országos oltalom alatt áll a *debreceni Nagyerdő*, amelyben különleges erdészeti gazdálkodást igényel a közel 110 hektár területű, több mint 100 éves öregtölgyes. Sajátos élőhely a *Bockerek-erdő*, ahol a keményfás ligeterdők mellett fűzlápokat és nyírlápokat is találunk. A nyírbátori erdészet kezelésében, több mint 120 hektár természeti oltalom alatt álló terület van Nyírbátor és Piricse község határában. Értékes erdőállományokkal rendelkeznek a *Tiszadob környéki területek*. Az itteni 1500 hektár erdő 80%-a természetvédelmi terület, melyhez a holtág mellett ártéri erdők, füves puszták tartoznak. A kiváló ártéri életfeltételek miatt a terület növény- és állatvilága páratlan gazdagságú, ami meghatározza az erdőgazdálkodás menetét, módját.

*

Az erdők változatos élettere kedvező feltételeket biztosít a vad számára. A NYÍRERDŐ Zrt. szakszerű vadgazdálkodásának köszönhetően erdeiben a nagy- és apróvad egyaránt jól érzi magát. A gúthi dóm jelentősége mára túlnőtt az ország határain, 1991-ben esett az első, majd 2002-ben a második világrekord bika, melyek trófeái most is a világranglista első két helyét foglalják el. A magas színvonalú vadgazdálkodásért, a vadászterület ökológiai egyensúlyának megteremtéséért a Gúthi Erdészet

– a világon eddig egyetlenként – kétszer kapta meg a vadgazdálkodás legmagasabb nemzetközi elismerését, a Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanács által alapított *Edmond Blanc díjat*. Különleges genetikai értéket képvisel a *kárpáti típusú gímszarvas*, amely Lónya környékén található jelentős számban.

*

Igen nagy hangsúlyt fektet a társaság az ügynevezett jóléti erdőgazdálkodásra és az erdész hagyományok továbbvitelére, a múlt értékeinek megőrzésére. A városok környékén parkerdőket tart fenn, esőbeállókkal, padokkal, szalonnasütő-helyekkel. Számos pihenőcentrumot alakítottak ki különböző szerepkörrel. Van ahol az oktatás, van ahol a feltöltődés, van ahol a vízisportok kerültek előtérbe és van, ahol a téli sportok kedvelőire gondoltak, akik szánkópályát és sielésre alkalmas területeket vehetnek igénybe. Több parkerdőben játszótér is építettek a legkisebbeknek, néhány helyen jól felszerelt tornapályán hódolhatnak a túrázók a testedzés örömeinek. Nyíregyháza-Sóstón és Debrecen közelében, Hármashegy alján színpaddal ellátott körszint alakítottak ki. Mindkét helyen kulturális rendezvények mellett családi programokat is szervezhetnek a természetkedvelők.

*

Az erdőnek a *környezettudatos nevelést elősegítő* közjóléti szerepe is van. Az erdészeti társaságnál azt vallják, hogy a környezet megismertetéséhez, az eredményes közjóléti munkához nem feltétlenül van szükség drága beruházásokra. Az árnyas erdei utak a parkerdőben kellemes sétát ígérnek. Pihenés közben lehetőség nyílik a környezetet bemutató táblák elolvasására, az erdőjárás szabályainak megismerésére. Ebben a munkában kiemelkedő szerepet tölt be a térségben a Nyíregyházi Erdészet központjában működő *Pál Miklós Erdészeti Erdei Iskola*. A foglalkozások során a gyerekek az erdő valóságában találkoznak annak sajátos rendszerével és tanulmányozhatnak mindent, ami a természetben felfedezhető. Az erdészeti hagyományok megőrzése érdekében a Gúthi Erdészet központjában a régi idők kincstári majorságának szerkezetét és hangulatát szeretnék megtartani. Az egységesen felújított épületekkel a hagyományos erdészeti, mezőgazdasági eszközök és erdei tevékenységek, példá-

ul a boksás faszénégetés megőrzésével kívánják bemutatni azt az utat, amely a vákáncsos erdőműveléstől a mai modern erdőgazdálkodásig vezetett.

*

Az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének 103 tagja van az erdőgazdaság munkavállalói között, a teljes dolgozói létszámhoz viszonyított arány meghaladja a harminc százalékot. Nemcsak ágazati, hanem külön kollektív szerződés is érvényben van a társaságnál. Az érdekképviselő konstruktív, kiegyensúlyozott munkakapcsolatot alakított ki a NYÍRERDŐ Zrt. vezetésével, egymás munkáját segítve dolgoznak a felek. A szakszervezeti tanács minden negyedévben ülésezik: az aktuális tennivalókról, feladatokról, eseményekről rendszeresen tájékoztatást kapnak a tagok.

Hírek

27% helyett 14%. Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter még október 6-án bejelentette, hogy 2013. január 1-jével 397 milliárd összegű egyenlegjavító programot indít a kormány az IMF hiteltárgyalások és az EU által is támasztott 2,9-2,7%-os költségvetési hiánycél tarthatósága érdekében. (Azóta már további bejelentések is történtek.)

A program keretében a *cafeteria*, vagyis a béren kívüli juttatások után fizetendő egészségügyi hozzájárulás mértéke az eddigi 10%-ról 27%-ra emelkedett volna. November 8-án az Országgyűlés döntése nyomán azonban bejelentették, hogy ennek a hozzájárulásnak a mértéke csak 14% lesz.

Szakértői vélemények szerint ez az intézkedés tulajdonképpen a cafeteria megmentését jelenti, mert a 27%-os járulék-megterhelést a munkáltatók többsége valószínűleg nem vállalta volna és megvonta volna munkavállalóitól a többségében saját elhatározásától függő béren kívüli juttatások nagy részét.

*

Egy kis jubileum. Huszadik alkalommal rendezik meg a Nemzetközi Fegyver-, Horgász- és Vadászati Kiállítást (FeHoVa) Budapesten 2013. február 14-17-én a HUNGEXPO Vásárközpontban.

Selmeci évfordulók – selmeci ünnepek

Magyar erdész úgy vándorol Selmecbányára, mint a hívő katolikus Rómába, a muszlim Mekkába, a zsidó ember Jeruzsálembe – mondta *Zambó Péter* az Országos Erdészeti Egyesület elnöke annak az emlékkonferenciának a megnyitása alkalmával, amelyet az OEE Selmecen bonyolított le az „Erdészeti Lapok” alapításának 150. évfordulójához kapcsolódó jubileumi emlékváró rendezvényeként. Az elnöknek igaza volt – van miért Selmecre zárandokolnunk.

A konferencia közvetlen helyszíne az ősi Bányászati és Erdészeti Akadémia (1904-től Főiskola) épületegyüttesének un. Kémiai Palotája, annak nagy központi előadóterme volt. Résztevői pedig az Egyesület delegációján túlmenően még kb. kéttucat soproni erdőmérnök-hallgató, közismert egyenruhájukba, waldenbe öltözve.

A bensőséges hangulatúnak szánt és ekként is sikerült összejövetelen az elnöki megnyitó és *Haraszi Gyula*, a Szerkesztő Bizottság jelenlegi Bedődjás elnökének köszöntője után azok a kollégák tartottak kötetlen visszaemlékezést a Lapokkal kapcsolatos tevékenységükről, akik még életben vannak a szerkesztők, illetve szerkesztőbizottsági elnökök közül: Prof.Dr.Dr.hc. *Solymos Rezső*, dr. *Szikra Dezső* és *Pápai Gábor*, valamint a jelenlegi főszerkesztő, *Nagy László*. Felszólalt továbbá dr. *Sárvári János*, az egyesületi *Wagner Károly Könyvtár* őre és *Lomniczi Gergely*, az OEE főtítkára is. Végül *e sorok írója* bemutatott és további megőrzésre az elnöknek átadott néhány olyan régi okmányt, amelyek a maguk idejében meghatározók voltak a Lapok sorsának alakulására.

A Bányászati Palotától a Joerges-házig

A konferencia után a résztvevők Prof.Dr. *Bartha Dénes* DSc és dr. *Oroszi Sándor* DSc erdőmérnök kollégák kalauzolása mellett megtekintették a Bányászati Palotát, amely 1898-ban épült fel. Nagyon érdekes, hogy ennek szép előcsarnokában ma már ismét megtekinthető az a fekete műköből készült nagyméretű emléktábla, amelyet

az épület átadása alkalmával avattak fel, de a csehszlovák éra alatt eltűnt. A közelmúltban az említett két kolléga fedezte fel a Leányvárból egy lomtárban. Soproni hallgatóink szép tartóállványt készítettek hozzá és ezen állították ki az előcsarnokban.

A résztvevők a botanikus kertben tett séta után a városban megtekintették azokat a helyeket, amelyek az itt alapított „Erdészeti Lapok”-hoz, valamint erdészeti felsőoktatásunk történetéhez szorosabban kapcsolódnak. A városnézés záróakkordjaként két egyenruhás erdőmérnök-hallgató elhelyezte a kegyelet és a megemlékezés koszorúját a Szentháromság-téren (Fő-téren) annak az épületnek egyik falmélyedésében, amelyben valaha *Joerges Ágost nyomdája* működött és ahol annyi más akadémiai-főiskolai kiadvány mellett az „Erdészeti Lapok” első évfolyamait is nyomtatták.

250 éve alapították az Academia Montanistica-t

Az „Erdészeti Lapok” emlékkonferencia tulajdonképpen kapcsolódott is egy másik nagy évfordulóról történt selmeci megemlékezéshez: az Akadémia megalapításának 250. évfordulójához.

1762. október 22-én Bécsben Mária Terézia császár- és királynő jelenlétében zajlott le az udvari kamarának az a tanácskozása *Johann Siegfried zu Herberstein* báró elnökletével, amelynek javaslata alapján az uralkodó kimondta, hogy Selmecbányán egy gyakorlati szakiskola állíttassék fel a bányászati-kohászati tudományok oktatására, az ilyen irányultságú műszaki szakemberek kiképzésére. *Bányászaink ettől a naptól számítják akadémiai szintű szakképzésük megeremtését.* A kezdetben két évfolyamos, német (és nem latin) nyelvű tanintézet első professzora, *Nikolaus Joseph von Jacquin* 1763. június 13-án kapta meg tanári kinevezését, előadásait pedig 1764. szeptember 1-én kezdte meg. Ezzel egyben megkezdte működését a régi Bergschulét felváltó *Academia Montanistica*.

Az esemény erdészettörténeti jelentőségű is volt, mert ezt a tanintézetet né-

hány év múlva, 1770. április 3-án már három évfolyamos akadémiává fejlesztették (*Bergakademie zu Schemnitz*). *S ennek tantervére, a „Systema”-ra vezette rá Mária Terézia híressé vált határozatát: „Jóváhagyom ezen elkészített tervet... azonban az erdők művelésére is különös gonddal legyenek, mert az erdőkre a bányászathoz és kohászathoz feltétlenül szükség van.”*

A selmeci szellem ünnepe volt

Az emlékünnepségre október 12-én a városháza mellett, az Immaculata szobor körüli kis térségen került sor ötletes, korhű hangulatú rendezésben. Ez azt jelentette, hogy XVIII. századbeli öltözködésben a Városházáról a térre érkezett a 250 évvel korábbi két főszereplő: *Mária Terézia és Herberstein báró, a jelenlegi polgármester asszony kíséretében.* Ezután egy egyenruhás szlovák bányászklubus szlovák nyelven elénekelt a magyar Bányászhimnusz, majd kezdetét vette a megemlékezés. Részben a polgármester asszony, részben egy narrátor közreműködésével felelevenedett az 1762. évi udvari tanácsülés, elhangzottak az ülés jegyzőkönyvének részletei. Ennek végeztével a bel- és külföldi delegációk vezetői megkoszorúzták Selmec városnak a tér egyik oldalfalán kialakított szép emlékművét. Ezután a tömeg, élén egy fáklyás szalamanderrel a Bányászati Palotához vonult, ahol újabb beszéd és koszorúzás zárta az ünnepséget.

A résztvevők tömegében ott voltak mindazon 11 szervezet képviselői, amelyek húsz évvel ezelőtt együttesen egy dokumentumban deklarálták, hogy a selmeci Akadémia szellemi örököseinek vallják magukat. A lista Leobentől Zólyomon és Sopronon át Miskolcig és Dunaújvárosig terjed. *Ez az ünnepség így valójában a ma is élő és terjedő selmeci szellem ünnepe volt.*

Soproni küldöttségünket dr. *Lakatos Ferenc*, az Erdőmérnöki Kar dékánhelyettese vezette, a delegációhoz tartozó waldenes hallgatók népes csoportját pedig *Varga Tamás*, az Erdészeti Múzeum igazgatója vezényelte.

120 éve épült az Erdészeti Palota

Az ünnepség végeztével az OEE-csoport leróta tiszteletét az *Erdészeti Palotánál* is, mert annak is jeles évfordulója van az idén: 120 éve, 1892. június 26-án avatták fel. Akkor még csak az Akadémia új épületének nevezték, mivel a Bányászati Palota hat évvel később épült fel. Ekkortól kezdték az „Erdészetit” és a „Bányászati” Palota elnevezéssel megkülönböztetni egymástól a két épületet. Ehhez a két főépülethez csatlakozott azután a továbbiakban a szintén impozáns Kémiai Palota és a kisebb Vaskohászati Laboratórium is, valamint egy még kisebb tanárlakás.

Amint kalauzaink is felelevenítették a régi, általánosságban ismert történetet, az iker-akadémia ezeknek az épületeknek a létesítése előtt a városban több helyen szétszórva, többségükben bérrelt helyiségekben folytatta működését. Ez a rendszer a XIX. század vége felé már aligha felelt meg egy modern műszaki felsőoktatási intézmény követelményeinek, amelynek működése a terjedelmes könyvtáron túlmenően sok egyéb oktatási segédlelést igényel (laboratóriumokat, gyűjteményeket, tanműhelyt, botanikus kertet).

Miért Selmecen fejlesztettek?

Az egyelőre rejtély, hogy a kultusz-kormányzat a XIX. század végén miért Selmecbányán fejlesztette tovább az erdészeti felsőoktatást (de a bányászatát is), akkor, amikor az Erdészeti Akadémia tanári karában már erősen élt a vágy a bányászati alárendeltségből történő kiszabadulásra, s valahol máshol – úgymond, a magyar erdészeti viszonyok és feladatok szempontjából megfelelőbb, jellemzőbb környezetben egy teljesen önálló felsőfokú erdészeti tanintézet létrehozására. Több magyar város szívesen is adott volna helyet ennek az intézménynek, amint azt Oroszi Sándor „A Selmec-kérdés” című kiváló tanulmányában meg is írta.

A bányászati felsőoktatás selmeci továbbfejlesztése sem nagyon érthető, mert az ennek alapját és indokát képező, hajdan oly híres és fontos selmeci nemes- és színesfém-bányászat a XIX. század végére már jócskán lehanyatlott. A bányák kimerültek és ezzel együtt a

hanyatlás lejtőjére került az egykor népes, szép és fontos város is. A leobeni Montanische Hochschule létesítése a Monarchiában (1870) már jelezte: *a jövő aranya* nem a mondabeli selmeci gyík farkát sárga porával belepő sápadt nemesfém, hanem a vasérc (az eisenerzi roppant ércetömsz Steiermarkban).

Kis selmeci morfondírozás

Selmec a magyar erdészeti kultúra egyik legrégebbi bölcsője. Ma a Világörökség része és az ebből fakadó pénzügyi támogatásoknak köszönhetően az az elkeserítő állagromlás, amely még 15-20 éve is jellemezte, megállt, sőt már a visszajára fordult. Ahogyan renoválódik műemléki magja, úgy bontakozik ki egyre inkább szépsége, impozánssága, városi jellege, egykori ereje. Vonatkozik ez az egykori Akadémia épület-együttesére is.

Ma már elméleti jelentősége sincs, mégis felmerül a kérdés a selmeci utcákat-hegyeket-erdőket járó mai magyar erdészben: vajon tényleg alkalmatlanná vált Selmec a XIX. század végére arra, hogy a Habsburg-birodalmi erdőmérnök-képzés fészke legyen? Három liceumban a szlovák értelmiség krémje mellett még Petőfi is tanult. Az Akadémiát pedig nemzetközi hírnevű professzorok emelték az akkori világ egyik legjelentősebb műszaki főiskolájává. A két világháború közötti, ma már legendás soproni professzori kar tagjai szinte mind Selmecen szereztek oklevelüket. A világhírű, történelmi múltú angol college-ok nem a vidék csöndes magányában húzódnak meg? Nem lehetett volna-e a logisztikai és a kulturális infrastruktúra fejlesztésével Selmecet valóban egyetemi várossá, értelmiség-nevelési központtá, egy magyar Oxforddó fejlesztetni? Elegendő érv volt-e mellőzésére, hogy „túl sok a kocsma és az utcalány”?

Bizonyára haszontalan, felesleges, üres gondolatok ezek az évfordulós gondolatok ma már. A történelem elintézte a Selmec-kérdést. Különben is – Sopron se rossz!

Méltó volt az erdészet jelentőségéhez

A selmeci Erdészeti Palota 1892-ben történt felavatása nem mindennapi ünnepség volt. Részt vett azon dr. Wekerle

Sándor pénzügyminiszter és gróf Bethlen András földművelésügyi miniszter, valamint több országgyűlési képviselő is. Kiadós szónoklatokban persze nem volt hiány. A pénzügyminiszter azt hangoztatta, hogy a magas fokú tudományosságnak a gyakorlati életet kell szolgálnia. Soltz Vilmos bányatanácsos, az Akadémia akkori igazgatója a bányászat nemzetgazdasági súlyát hangsúlyozta. Ennek alátámasztására kimutatta, hogy az országban 1890-ben több mint 30 millió forintot tett ki a kitermelt ásványok értéke. Az erdészek részéről beszédet mondó Fekete Lajos aligazgató is felmutatta a maga számait, mondván, hogy nem is a teljes kitermelt érték, hanem csupán az elmúlt évek fa- és fatermék-exportjának átlagos értéke – mérsékelt számítás szerint is – 70 millió forintot tett ki.

Ez a két szám is érzékeltette, hogy az erdőgazdálkodás és a ráépülő fafeldolgozás mennyire fontos és perspektivikus nemzetgazdasági ágazatnak ígérkezett a történelmi Magyarországon. A szakmai hírnév magas fokára emelkedett Fekete Lajos nem mulasztotta el ecsetelni az erdőnek azt a hasznos szerepét sem, amelyet ma röviden védelmi és közjóléti funkciónak nevezünk.

Négy év alatt épült, 178 ezerbe került

Az Erdészeti Palotát Cserei (Loh) Ede besztecebányai építész tervezte, s egy Gecsányi nevű vállalkozóval karöltve kivitelezte. Alapkövét 1888. május 14-én ünnepélyes keretek között rakták le. Maga az épület 123 ezer forintba került. A berendezéssel és az összes többi külső-belső munkával együtt a létesítmény bruttó költsége, a végösszeg 178.157 Ft. 26 krajcárra rúgott. (Íme a végösszeg egyik kiemelt tétele: árnyékszék fűtésének berendezése 400 Ft.)

Az OEE-csoportnak lehetősége volt megtekinteni azt az első emeleti tantermet, amely hajdan az Erdőhasználat tanintézetét szolgáltatta, s amely máig megőrizte csaknem teljesen eredeti berendezését. A kétrészes falitábla fageretének felső sarkait a magyar őtágú erdészcsilag díszíti, jelezve, hogy milyen régi eredetű szakmánknak ez a szimbóluma.

120 éve alapították az OMBKE-t

Az Erdészeti Palota felépítése egy újjal is gazdagította a selmeci évfordulók számát. Ugyanis az átadás alkalmát megragadva, 1892. június 27-én itt, az új palotában a testvérszakma képviselői, a bányászok és kohászok gyűlést tartottak és megalakították az Országos Bányászati és Kohászati Egyesületet (OMBKE). Tehát az OMBKE is ebben az évben emlékeztethet meg alapításának 120. évfordulójáról.

Közbevetve megemlítjük, hogy ugyancsak Selmecen, közelebből a város közelében levő Szklenón alapították meg 1796-ban a világ első műszaki egyesületét, a *Societät der Bergbaukunde*-t. Az ezzel kapcsolatos történeti munkák nem mulasztják el megemlíteni, hogy az alapítók között olyan távoli ország is ott volt, mint Mexikó.

Három soproni tanszékünk 140 éves

Az imént Erdőhasználatant emlegetve, íme egy újabb selmeci évforduló, amely azonban már nem csak régi emlék, hanem ma is élő valóság.

Azt, hogy miről van szó, bevezetheti a következő oktatástörténeti jelentőségű idézet:

„Az erdészet akadémia szervezete a bányászati akadémia új szervezetével egyidejűleg Ő Császári és Apostoli Királyi Felseje által 1872. évi augusztushó kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyatott és ugyanazon évi október-hó 1-től kezdve életbe léptetett.”

Az „új szervezet” azt jelentette, hogy az erdészeti ismereteket az addigi, 1808 óta egy tanszéken történt oktatás helyett ettől az időponttól kezdve három tanszéken oktatták.

A Növénytan - Erdőtenyésztéstan tantárgy csoport keretében oktatták a továbbiakban az Állattant, a Vadászatant, az Erdővédelemtant, valamint az Erdészeti, vadászati és urbéri törvények elnevezésű (röviden: erdészeti jog) tárgyakat is. A tanszék vezetője Illés Nándor rendkívüli tanár lett.

A másik tanszék az Erdőhasználatant, Erdészeti iparműtan, Talaj- és klímatan, Gátak és gerebek szerkesztése és rajza, valamint a Mezőgazdasági enciklopédia

tárgyakat oktatta Szécsi (Nikel) Zsigmond rendkívüli tanár vezetésével.

A harmadik tanszék által gondozott tantárgyak a következők voltak: Erdőrendezéstan, Erdészeti statisztika, Erdőbecsléstan, Erdőhozam-számítás, Erdőérték-számítás, Erdészeti irodalom története. Vezetője Soltz Gyula rendes tanár volt.

Mindez azt jelenti, hogy Sopronban a Növénytan, az Erdőhasználatant és az Erdőrendezéstan Tanszék (még ha elnevezésében voltak is az idők folyamán bizonyos változások) 2012-ben emlékeztethet meg alapításának 140. évfordulójáról.

Szerencsés gondolat volt...

...az Országos Erdészeti Egyesület vezetősége, valamint az „Erdészeti Lapok” Szerkesztő Bizottsága részéről, hogy az „Erdészeti Lapok” jubileumi emlékkonferenciáját az alkalomhoz nagyon illően a magyar erdészek Mekkájában, s a Lapok megalapításának helyszínén, Selmecbányán rendezte meg.

Úgy tudjuk, hogy Kiss László általános alelnök úr, az Ipoly Erdő Zrt. vezérigazgatója és balassagyarmati csapata, élve szlovák erdészeti és egyéb kapcsolataival, hatékonyan segítette a gondolat valóra váltását; *őszinte köszönet érte!*

Selmecen, ebben a semmivel ösze nem hasonlítható városban ma már gyakrabban meg lehet fordulni, mint a csehszlovák időkben – de megunni nem lehet soha! A városban töltött időnk nem volt több, mint nettó 24 óra, mégis minden résztvevő új tapasztalatokkal és szép élményekkel gazdagodva tért onnan haza.

Kis tudósításunk befejezéseként az egykori akadémikusok nótájával búcsúzunk mi is.

*Ha egyszer majd a végzet
Selmecről menni kényszerít,
Fakadjunk dalra mind:
Szerencse fel, fiúk!*

*S ha visszatérünk újra
E vidám koszorúba,
Majd zengjen a dal megint:
Szerencse fel, fiúk!*

Király Pál

Néhány évforduló, 2012.

1832. május 25-én (180 éve) halt meg Selmecbányán dr. Wilckens Henrik Dávid, a filozófia és az orvostudományok doktora, a göttingeni Georg-August-Universität docense, a Selmecbányán 1808-ban létesített önálló felsőfokú Erdészeti Tanintézet (Forstinstitut) első vezető tanára, professzora. 1763. november 14-én született a németországi Wolfenbüttelben.

1832. szeptember 12-én (180 éve) született borosjenői és szegedi Tisza Lajos gróf, a magyar közélet és az erdészet kiemelkedő személyisége. Az Országos Erdészeti Egyesületnek 1866-ban alapító tagja volt, 1875-től 1898. január 20-án bekövetkezett haláláig pedig elnöke. Az OEE és egyben az egész szakma első fénykora fűződik a nevéhez.

1912. december 28-án (100 éve) alakították meg Budapesten a Magyar Cserkészszövetséget. A mozgalomban kezdettől fogva központi szerepet játszott a természeti nevelés, így spontán és hasznos társadalmi partnere az erdészetnek. Kaán Károly erdőmérnök, az egyik legnagyobb magyar erdészeti politikus tagja volt a Cserkész Nagy tanácsnak, sőt az azon belüli szűkebb Intéző Bizottságnak.

1952. október 13-i hatállyal (60 éve) az akkori Minisztertanács 97/1952. számú rendelete a soproni Erdőmérnöki Kart minden más felsőoktatási szervezettől elválasztva, egyetemi jellegű önálló Erdőmérnöki Főiskolává emelte. Ezzel a Kar az egykori Forstinstitutnak a Bányászati Akadémiával 1846-ban történt összevonása után 106 évvel ismét teljes szervezeti függetlenséget kapott, saját igazgató irányítása alatt.

1962. szeptember 1-től (50 éve) a soproni Erdőmérnöki Főiskola a Népköztársaság Elnöki Tanácsának a felsőoktatási intézményekről hozott 1962. évi 22. számú törvényerejű rendelete értelmében, mint Erdészeti és Faipari Egyetem működött tovább Erdőmérnöki, valamint Faipari Mérnöki Karral, mindkét karon öt év tanulmányi idővel..

1962. április 4-én (50 éve) halt meg Prof.Dr. Fekete Zoltán okl. erdőmérnök, az MTA levelező tagja, az erdőrendezéstan, mint diszciplína egyik legkiemelkedőbb magyar tudósa, és mint egyetemi tantárgy, hat évtizeden át volt oktatója.

Novembertől Erzsébet-utalványban kapják a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a rászorulóknak

Természetbeni támogatásként Erzsébet-utalványban kapja több mint 600 ezer gyermek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt 2012 novemberétől.

A természetbeni juttatás célzottan csak készétel, tanszer és ruházat vásárlására használható, a támogatottak így azt kizárólag gyermekükre fordíthatják. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylési feltételei nem változtak, a kérelmeket továbbra is a szülő lakcíme szerinti polgármesteri hivatalnál kell benyújtani, azokról a jegyző dönt.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény évente két alkalommal adható, melyet korábban pénzben kaptak a rászorulóknak. Az 5 800 Ft-os támogatást az arra jogosult családok - mintegy 600.000 gyermek - idén novemberben először már teljes egészében Erzsébet-utalványban kapták.

A támogatás igénylési feltételei nem változtak, a kérelmeket továbbra is a szülő lakcíme szerinti polgármesteri hivatalnál kell benyújtani, azokról a jegyző dönt. Az utalványok igényléséről és a jogosultakhoz juttatásáról szintén a települési önkormányzat jegyzője gondoskodik.

Az utalványok igénylésével kapcsolatos technikai teendőkről a Nemzeti Üdülési Szolgálat (NÜSZ) valamennyi települési önkormányzatnak részletes tájékoztató anyagot küldött a múlt hónapban. A tájékoztató anyagok elérhetők a www.erzsebetutalvany.hu oldalon.

(Forrás: www.kormany.hu)

A leginkább rászorulóknak álmuk valósulhat meg

Öt, az ország leghátrányosabb helyzetű kistérségeiben lévő iskolában idén, az Erzsébet-utalvány brikett segítségével jelentős mértékben kerül kevesebbe majd a fűtés. Az így megspórolt költségek összegének már mindenhol megvan a helye.

A Nemzeti Üdülési Szolgálat Kft. évente körülbelül 70 tonnányi Erzsébet-utalványt semmisít meg. Az ország 47 leghátrányosabb helyzetű kistérségében működő oktatási intézményeknek szóló pályázatot szeptemberben írta ki a forgalmazó.

A szeptemberben meghirdetett Erzsébet-utalvány brikettpályázattal olyan tanintézmények jutottak támogatáshoz, ahol igen magas a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya.

Már a meghirdetés másnapján számos pályázati adatlap érkezett, a legtöbb Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből. A fűtőanyagot végül ötven nyerték el a beérkezés sorrendjében: a Békés megyei Zsadányi Református Általános Iskola, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található vajdácskai Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda, az ózdi Csépanyi Általános Iskola, a vilmányi II. Rákóczi Ferenc Körzeti Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda, valamint a Szabolcs-Szatmár-

Bereg megyei pusztadobosi Általános Iskola és Óvoda.

Lesz helye a megspórolt pénznek

Az Erzsébet-utalvány briketttel megspórolt összeget várhatóan tanteremfelújításra és taneszközök beszerzésére fordítjuk - mondta Kovácsné Letanóczki Anna, a Csépanyi Általános Iskola vezetője, amikor az ózdi intézmény október végén elsőként átvette az elnyert támogatás első részletét, az öttonnányi briketthengert. - Tudatosan kerestük, miként tudjuk csökkenteni fűtési költségeinket - tette hozzá az igazgatónő, így találtunk rá az Erzsébet-utalvány honlapján a Nemzeti Üdülési Szolgálat Kft. kiírására. A Zsadányi Református Iskola is az interneten keresztül értesült a pályázatról. Eszenyiné Fábián Ildikó intézményvezető úgy látja, óriási lehetőség volt, hogy jelentkezhetek, és nagyon örülnek a fűtőanyagnak. - Picit nagyobb lesz a mozgásterünk - fogalmazott az igazgatónő. Terveik szerint a fennmaradó összeget a napi oktatást segítő taneszközök, könyvek vásárlására, vagy kirándulásra fordítják. Álmuk egy zeneterem kialakítása, amelynek megvalósításához így közelebb kerülhettek.

Az Erzsébet-utalvány forgalmazója a Nemzeti Üdülési Szolgálat Kft. a szállítás költségeit vállalva, térítésmentesen juttatja el az Erzsébet-utalvány briketteket minden nyertes oktatási intézménybe. Így a pusztadobosi Általános Iskola és Óvoda 10, a vajdácskai Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda 25, a Zsadányi Református Általános Iskola 12, az ózdi Csépanyi Általános Iskola 15, a vilmányi II. Rákóczi Ferenc Körzeti Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda 8 tonna papírhulladékból préselt fűtőanyagot vesz át idén télen.

Az ózdi Csépanyi Általános Iskolába megérkezett az Erzsébet-utalvány brikett

Évtizednyi szolgálat

Prof.Dr.Dr.h.c. Faragó Sándor DSc okl. erdőmérnök, intézetigazgató egyetemi tanár, az ország egyik legnagyobb felsőfokú oktatási intézményének, a Nyugat-magyarországi Egyetemen már a harmadik hivatali ciklusban is rektora nem ismeretlen Híradónk rendszeres olvasói előtt. Neve nem egyszer jelent már meg lapunk hasábjain különböző rendezvények főszereplőjeként is, de kiválóbbnál kiválóbb szakkönyvek szellemi alkotójaként is.

Műveinek ismertetése alkalmával a szakmai tartalom túlmenően általában nem szoktuk elmulasztani egy személyi tulajdonságának méltatását sem: *bámulatos munkabírást, ernyedetlen szorgalmát, azt a hallatlan munkatempót, amelyet önmagának diktál művei megalkotása során.* Nemcsak mi, hanem sokan mások is feltették már a kérdést: egyetem- és tanszékvezetői munkájának hatalmas és felelősségteljes feladatai, s nagy közéleti elfoglaltsága mellett hogyan-honnan van még ideje és energiája erre a nagyívű tudományos munkásságra is, amely csak szinte „melléktermékként” meghozta számára a DSc, vagyis „az MTA doktora” magas tudományos címet is. Válasza már szinte szállóigévé vált hallgatói körében: *a nap 24 órából és egy éjszakából áll!*

Talán tudatosan, talán ösztönösen történt, de mindenképpen keménységére jellemzőnek tartjuk, hogy következő könyvének mottójául a „legnagyobb magyar”, gróf Széchenyi István következő mondatát választotta: *„Tőlünk függ minden, csak akarjunk!”*. (Talán Széchenyi a közéleti eszményképe a professzornak? Amint az volt Kaán Károlynak is. Egyébként Sopron nem csak „Civitas fidelissima”, hanem Széchenyi városa is.)

*

A rektor 2012-ben is elképesztette az öt ismerőket egy 430 szövegoldal + 20 oldal fotómelléklet terjedelmű, álló B5 formátumú, sűrűn nyomott, tehát ugyancsak testes kötet közreadásával, ami az Erdőmérnöki Kar idei szeptemberi tanévnyitó ünnepségére időzítve történt.

Ez a még méretére nézve is tisztes kötet túlnyomó részben *azoknak a be-*

szédeknek és előadásoknak a szövegét tartalmazza évenkénti sorrendben csoportosítva, amelyeket rektorságának első két ciklusában, a 2002-2012 közötti évtizedben különböző alkalmakkor mondott. Innen ered a könyv címe is: *„Évtizednyi szolgálat”*. Beépült a kötetbe egy-két olyan fontos dokumentum is, mint például ennek a két ciklusnak általa kidolgozott, pályázatának alátámasztására készült rektori programja, valamint különböző könyvekhez írt előszók is.

*

Melyek voltak az imént említett „különböző alkalmak”? Nagyon sokfélék: egyetemi tanévnyitók és tanévzárók, kiállítás megnyitók, jeles elhunytak fölötti emlékbeszédek, létesítmény- és emléktábla-avatók, adventi köszöntők minden év végén az Egyetem adventi koncertje alkalmából és hasonlók. Benne van például annak a széles körű érdeklődést kiváltott, nagy sikerű, ma már mondhatni klasszikus előadásának a szövege is, amelyet a közszolgálati televízió Minidentudás Egyetemén tartott, első ízben 2006-ban *„Miért vadászunk?”* címmel, s amelyet azután többször is megismélteltek. (Lásd ezzel kapcsolatban Híradónk 2010. évi 3. számában azonos címmel megjelent írásunkat.)

Ami beszédeiben és írásaiban közös momentum az alkalomtól többé-kevésbé függetlenül is: *mindegyik valamiféleképpen összefüggésben van az Alma Materrel és annak székvárosával, Sopronnal.* S ez érthető is, ha elolvassuk első rektori programjának zárómondatát, ami valószínűleg tanári és rektori munkásságának ars poetica-jaként is felfogható: *„Minden tudásomat, tehetségemet, a szívemet és a lelkemet adom a Nyugat-magyarországi Egyetemért, mert nekem ez az életem.”*

*

Ezek a beszédek és dokumentumok ma már az Egyetem történetének olyan finoman árnyalt képét nyújtják mind a mai olvasó, mind az utókor számára, amelyet a hivatalos iratok önmagukban soha nem tudnak nyújtani. Ugyanakkor a rengeteg tárgyi anyag, miközben átment Faragó Sándor rendkívül szí-

nes egyéniségének katalizátorán, egy ugyancsak *rendkívül színes, élvezetes, olvasható szépirodalmi művé* transzformálódott.

Ám a szépírókra nemcsak a gyönyörködtető, lebilincselő kifejezőképesség a jellemző, hanem *a szív, a lélek, a humánus* is. A szerző a Prológusában *azt írja, hogy csak adventi gondolatait engedi meg egyedüli személyes kitárulkozásának.* „S akinek szeme és füle van hozzá, az megérti egész évi tetteimet és vezetői filozófiám alapjait is.”

*

Ezt a – rejtőzködési szándékot vagy hajlamot sugalló – önvalómat véljük a könyv egyedüli tévedésének. Mert valójában *minden egyes írásában feltárul a szerző mély érzés- és gondolatvilága, amelybe a Bibliától Ady Endréig évezredek műveltsége és humánusa integrálódott.* Nagy gondolkodókat, költőket idéző írásainak mindegyike egy-egy gondosan cizellált kis műalkotás.

Ha valaki netalán túlzásnak tartaná ezt a megállapítást egy könyvrecenzió feladatához képest, annak bizvást ajánlhatjuk a kötet egyik legkifejezőbb, legjellemzőbb írását: a *„Vallomás a felhők felett”* című verset. Ez az alkotás megmutatja (s ez számunkra is a szerző szellemi arculatának új vonása), hogy Faragó Sándor még költőnek sem utolsó. Nem fűzfapoéta, nem skolasztikus irodalmi tanulmányokon gyártott „poeta doctus”, hanem született tehetség, „poeta natus”.

*

A könyvhöz Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes írt rövid, de gondolatgazdag, szép *előszót*, most elsősorban úgy, mint egykori soproni diák. Ebben ezt írja:

„Tudomány, hit, nemzeti elkötelezettség – e három pilléren nyugszik a soproni universitas az egyetem első emberének szándéka szerint”. S könyvének további sorait már az Alma Materből kilépő hallgatók élete írja majd tovább.

Szép és jó folytatás lehet – úgy legyen!

Király Pál

A soproni NRRC

A Nyugat-magyarországi Egyetem eddigi történetének legnagyobb fejlesztési beruházása fejeződött be és került átadásra az ősz folyamán: a pontos értéke 4.878.691.335 forint, amelyhez – ugyancsak egészen pontosan – 4.608.340.068 forint támogatást nyújtott az Európai Unió és a Magyar Állam. Vagyis Egyetemünk 270 millió forint árán jutott csaknem 5 milliárd forint értékhez.

Erre szokás mondani, hogy „ez nem egy rossz üzlet!”. A pénzhez úgy jutottak, hogy a „Zöld Egyetem” program infrastrukturális feltételeinek megteremtése a Nyugat-magyarországi Egyetemen című pályázatukat benyújtották a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program című forráshoz – és nyertek. Pályázni tudni kell! Ez a nagy eredmény mindenképpen az Egyetem vezetőségét dicséri.

Az említett szép summából a győri campus mintegy 300 millió forintot, a mosonmagyaróvári 400, a szombathelyi pedig 500 millió forintot kapott. A többi a soproni campus kapta, valamint a különböző városokban működő karok közötti szélessávú összekötő rendszer fejlesztésére költötték.

*

A szakmánkat közelebbről érintő soproni campusban a beruházást egy hatalmas, közel 4.000 négyzetméter nettó alapterületű új épület felépítése jelentette a botanikus kert déli (Panoráma út felé eső) részén, valamint egy „Ligneum” névre elkeresztelt un. interaktív egyetemi fogadóépület (a régi, használhatatlan uszoda helyén). További 1,6 milliárd forint értékben szereztek be modern műszereket és kutatóeszközöket, s teljesen felújították a tanműhelyt.

*

Ezek után az a kérdés, hogy mi lesz az említett két épület funkciója?

A beruházás legnagyobb elemét képező, 2,3 milliárd forintba került nagy épületben a Természeti Erőforrások Kutató Központját hozzák létre (röviden TEKK; angolul Natural Resources Research Center, röviden NRRC). Mégpedig úgy, hogy ne csak alapkutatások legyenek itt folytathatók (s persze az egyetemi oktatás szolgálata is feladata). Hanem alkalmazott kutatásokkal a térség termelővállalatainak fejlesztését és az innovációt is szolgálja.

– Kívánjuk, hogy az itt megszülető eredmények mielőbb a mindennapi gyakorlat részévé váljanak – mondotta az avatóünnepség alkalmával Prof. Dr.Dr.h.c. Faragó Sándor, az Egyetem rektora.

– A korszerű, környezetbarát ipari tevékenységet ösztönzi a térségben a színvonalas kutatás-fejlesztésnek otthont adó új kutatóközpont – tette ehhez hozzá dr. Fodor Tamás, Sopron város polgármestere.

Kettőjük mellett még Prof.Dr. Csépe Valéria, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárhelyettese végezte el a projekt átadását jelképező szalagátvágást. Főtisztelendő Henczel Szabolcs úr, az Egyetem lelkésze pedig megáldotta a létesítményt, amelynek megbízott szakmai vezetője dr. Alpár Tibor okl. faipari mérnök.

*

Tájékoztató jellegű kis tudósításunkhoz az adatokat Csiha Tünde Noémi, az NymE Rectori Hivatalának PR-munkatársa bocsátotta rendelkezésünkre, amiért ezen a helyen is köszönetet mondunk!

A beruházási projekt másik, kisebb objektumát: a „Ligneum NymE Látogatóközpont” elnevezésű építményt külön írásban ismertetjük, teljes egészében a Rectori Hivatal kommunikációjának szövegezésében.

K. P.

Váradí Jenő (1925-2012)

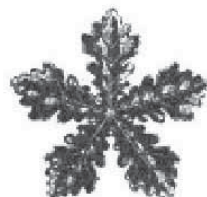
Budapesten hosszabb betegeskedés után október 2-án elhunyt Váradí Jenő okl. könyvvizsgáló.

Nyírbátorban született 1925-ben faiparos családban, minthogy – korán elveszített – édesapja asztalosmester volt. Egész szakmai pályafutása, az erdészethez kötődött, mivel már 1948-ban az akkori Nyírségi Áll. Erdőgazdaság főkönyvelője lett. 1961-ben került a Budavideki Áll. Erdő- és Vadgazdaság, majd onnan az Országos Erdészeti Főigazgatóság, annak megszűnése után pedig a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatal állományába. Főhatósági szolgálata idején kreatív személyiségének komoly szerepe volt az erdészeti-faipari ágazat számviteli rendszerének kialakításában, illetve továbbfejlesztésében. A minisztériumból vonult nyugállományba, azonban még ezt követően is évekig dolgozott az ERTI-ben, ahol a gazdasági igazgatói teendőket látta el, továbbá megbízások munkákat végzett az Agrár-gazdasági Kutató Intézetben.

Mindegyik munkahelyén megbecsülésnek örvendett lelkiismeretes, pontos, szakszerű munkájáért, kiváló elemzőképességéért. S azért is, mert szaktudása határozott, de szerény és derűs egyéniséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, kollegiális szellemiséggel párosult.

Munkásságát romló egészségi állapot miatt kényszerült abbahagyni. 2010-ben súlyos műtéten esett át, bal lábát elveszítette, Ettől kezdve, mondhatni, feleségének szerető gondoskodása tartotta életben, aki halála óráján is mellette volt. Ugyancsak feleségének családi sírboltjában helyezték végső nyugalomra Szentesen.

k.p.

Megnyitotta kapuit a Ligneum NymE Látogatóközpont, az egyetem új tudományos-turisztikai létesítménye

A Nyugat-magyarországi Egyetem Látogatóközpontja, a *Ligneum*, a Tér-ségi Infrastrukturális Operatív Program (TIOP-1.3.1/07/2/F-2009-0008) keretében valósult meg. Az impozáns objektum külső megjelenésében, igényes belsőépítészeti és arculatkialakítási megoldásaival példaértékű tervezői és kivitelezői munka.

Komplex tudományos-turisztikai létesítményként a soproni campus területén fogadja az érdeklődő vendégeket, szakembereket. A Botanikus Kert által övezett *háromszintes épület* hatalmas ablakfelületein kitekintve a csodálatos természeti környezet adja az objektum legszebb természeti díszét. A korszerű, kreatív, interaktív kiállítóterek, az ismeretközvetítő és kulturális programok minden korosztály számára kínálnak felfedezni valót. A látogatók *megismerkedhetnek az egyetem 10 karának képzési programjával*, szakjainak specialitásaival, oktatói, hallgatói sikereivel, munkáival.

Az erdő alkotóelemeinek interaktív bemutatása mellett, a benne zajló ökológiai, gazdálkodási folyamatok szemléltetésére is sor került. Faépítészeti stílusok, makettek, különleges fák és fa-termékek, valamint a fában rejlő végtelen lehetőségek a faanyagot, a fát, mint alapanyagot ismertetik. Egyértelművé válnak a faanyagok különleges tulajdon-

ságai, sokoldalú felhasználási lehetőségei, megújuló energiaforrásként való alkalmazásuk. Egyedülálló jelentőségű a Selmezbányáról a Főiskola átköltözésével 1919-ben kimenekített „Erdővédelmi és gerinces állattani gyűjtemény”. Az eredeti, fából készült vitrines szekrények kitűnő állapotban megőrizték a kivételes értékű preparátum egyedeket, melyek az egyetemi campus egyik épületének tetőterén vártak arra, hogy értéküknek megfelelő helyszínre leljenek. A korábban nem látogatható, „rejtett” kincsek így kerültek a Ligneumba, ahol *előzetes bejelentkezéssel, szakmai vezetéssel tekinthetők meg*.

A „Tudod, hogy... ..” feliratú, tudományt népszerűsítő *információs táblák* számos, elgondolkodtató új ismeretre, érdekességre hívják fel a figyelmet. A kialakított tematikus helyszíneken a megismerést *érintőképernyős információk*, színes illusztrációk segítik. A Ligneum NymE Látogatóközpont különböző funkciókat tölt be, így kialakított helyszínei, azok tematikája egyszerűen *többféle igényt* elégítenek ki.

A tudományt népszerűsítő tematikus helyszíneken kívül kiváló feltételeket biztosít konferenciák, szakmai napok, fórumok, tréningek, kulturális események, találkozók, termékbemutatók lebonyolításához. A Botanikus Kert gyönyörű természeti környezete által körül-

ölelt 50 fős konferencia helyszín és a -1 szinten található 30-35 főt befogadó, hangulatos oktatóterem máris több, sikeres rendezvénynek adott otthont.

A Ligneum a **Kutatók Éjszakáján**, szeptember 28-án nyitotta meg kapuit a nagyközönség előtt. Az objektum újszerű élményszerzés lehetőségét kínálja *korlátár nélkül*. Egyszerre alkalmas a szakmai közönség, valamint az óvodás, általános és középiskolás korosztály, kiránduló családok, felnőttek, gyerekek fogadására.

Berendezett kiállítóhelyszínei, programjai a Nyugat-magyarországi Egyetem 10 kara által képviselt tudományágak népszerűsítését, a felsőoktatás innovatív támogatását szolgálják, így fontos beiskolázási marketing eszköz. A szakemberek, oktatók, kutatók és hallgatók számára kiváló regionális, országos, valamint nemzetközi szintű találkozóhelyet biztosít. Az oktatási és a K+F+I eredmények folyamatos követésével befogadja az új ötleteket, közvetíti a tudományos értékű újdonságokat.

A Ligneum NymE Látogatóközpont fő témakörei révén az erdő és a fa csodálatos világának felfedezésére *invitálja az érdeklődőket, de a vizszatéró vendégek is mindannyiszor új élményekkel, felfedezésekkel távozhatnak*.

„Faipar”

Telik az idő ... Már a *hatvanadik* évfolyamában jár társlapunk, a Nyugat-magyarországi Egyetem *Faipari Mérnöki Karának* és a Faipari Tudományos Egyesület közös gondozásában, *Bejő László* főszerkesztésében és *Varga Dénes* szerkesztésében megjelenő „Faipar” című tudományos folyóirat.

Belelapozva az idei második lapszámba, ismét a megszokott magas színvonalú tanulmányokkal találkozunk. Prológusként *dr. Alpár Tibor* egyetemi docens ad rövid, de fontos tájékoztatást a *soproni Természeti Erőforrások Kutató Központjáról*, amely egy hosszú nevű és jelzetű pályázati beruházásként valósult meg, s angol nyelvű elnevezésének

kezdőbetűivel röviden csak így jelölnek: NRRC. Dr. Alpár Tibor ennek a létesítménynek a megbízott szakmai vezetője.

A közel nettó 4.000 négyzetméteres új épületben mintegy 80 új vagy megújított laboratóriumban a nanotechnológia, speciális anyagvizsgálatok, az alternatív energetika, a robotika, geofizika, genetika, geoinformatika, talajmechanika és még több más tudományág körében végezhető magas színvonalú kutatások.

*

A tanulmányok sorát *Persze László* PhD-hallgató nyitja meg „A hőmérséklet hatása a faanyag fotodegradációjára”, című dolgozatával. Közismert az a je-

lenség, hogy a fabútorok és belsőépítészeti elemek színe az évek múlásával egyre sötétebb és barnább lesz. A szerző különböző lombos és tűlevelű fafajok próbatestjeivel kísérletezett arra irányulón, hogy ultraibolya fénybesugárzás milyen színváltozást idéz elő 30 és 80 Celsius fokon.

Az *Utassy Viktor - Divós Ferenc - Alpár Tibor* szerzőhármas azt mutatja be „*Cementkötésű faforgácslapok nedvességmérése mikrohullámú radarral*” című tanulmányában, hogy az egyre nagyobb felhasználási területű cklapok nedvességtartalmát jól meg lehet mérni a komplikáltabb izotóptechnika nélkül

Fritsch Ottó kitüntetése

A vidékfejlesztési miniszter az „Életfa plakett” ezüst fokozatát adományozta Fritsch Ottó okl. erdőmérnök, ny. erdőfelügyelő. Szakszervezetünk régi aktivistája részére abból az alkalmából, hogy december 17-én tölti be 80. életévét.

Amint ismeretes, a kitüntetésnek ezzel a nemével hosszú, eredményes életművet ismer el és honorál a miniszter. Átadására Október 23-a, az 1956-os forradalom és szabadságharc nemzeti ünnepé alkalmával került sor.

*

Fritsch kollégánk az érettségi után erdei munkásként dolgozott, majd erdőszaktchnikai képzettséget szerzett, 1967-ben pedig erdőmérnöki oklevelet Sopronban. *Egész szakmai pályafutása a Buda-környéki erdőkhöz és a Dunazug-hegység erdőihez kapcsolódott.* 1956-tól 1961-ig a Budakeszi Kísérleti Erdészetnél az ERTI kísérleti munkában működött közre, kiemelkedően a Budakeszi Arborétum létrehozásában. Oklevelének megszerzése után erdőfelügyelői és erdőrendezői munkakörökben dolgozott. Felügyelői feladatkörének ellátása, a szakszerű erdőművelés követelményeinek betartása fölötti ör-

ködés kényes feladatot jelentett számára azokban az időkben a Budai-hegység és környékének erdeiben, amelyek kiemelt, protokoll vadászterületek voltak.

*

Pályafutásának két jellemző kísérőtevékenysége volt: az egyik a *méhészkedés*, a másik a *sport*. A méhészkedéssel nemcsak eredményesen, hanem tudományos igényességgel is foglalkozott: az erdei fák virágzása és az időjárási tényezők közötti fenológiai összefüggéseket vizsgálta. Több folyóiratcikk mellett kiemelkedő műve az „*Erdei méhlegelő*” című kötetei. Rendszeres résztvevője a méhészeti világkongresszusoknak, amelyeken a magyar méhészet eredményeit propagálta előadásában. Mint *méhésmester*, szakiskolának is rendszeres előadója.

*

Ami a sportot illeti, különböző hazai és nemzetközi versenyeken előkelő, *érmes helyezéseket ért el* középtáv- és gátfutó volt. Az idén az immár a tizenhatodik alkalommal lebonyolított Országos Erdészeti és Faipari Sportnapok, Szakszervezetünk legtöbb résztvevőt megmozgató éves rendezvényének

egyik kezdeményezője volt. Az EFDSz-nek egyébként is alapító tagjai közé tartozik, kezdettől fogva lelkes, szorgos aktivistája, aki Híradónk fenntartásából is kivette a részét. Régi, aktív tagja az Országos Erdészeti Egyesületnek is.

*

Szakmai és mozgalmi munkásságát *több kitüntetéssel* is elismerték már: „Erdészet Kiváló Dolgozója” (1972), szakszervezeti Elmerő Oklevél (1973, 1977, 1988), „Szakszervezeti Munkáért” ezüst fokozat (1988), „Ember az Erdőért” emlékérem (1996), „EFDSz Emlkérem” (1998), OEE Elismerő Oklevél (2007).

Jelenlegi kitüntetését Szakszervezetünk előterjesztése alapján adományozta a vidékfejlesztési miniszter; javaslatunkat az Országos Erdészeti Egyesület messzemenően támogatta.

Fritsch Ottó kollégánknak 80. születésnapja és kitüntetése alkalmából *mi is melegen gratulálunk*, s erőt, jó egészséget, további eredményes társadalmi és méhészkedési munkát, *s még számos boldog születésnapot kívánunk!*

K. P.

is, az elektromágneses hullám visszaverődése alapján.

*

A következő tanulmány szerzője Láng Elemér, a West Virginia University (USA) professor emeritusa, címe pedig „*Hidakról – földrajzi-történeti áttekintés. IV. Az Újvilág régi hidjai*”. A számos ábrával illusztrált, fölöttébb olvasmányos dolgozat először ízelítőt ad a Columbus előtti maja, azték és inka fahidak építészetéből, majd a kontinens északi felén épített fahidakról. A dolgozat leghosszabb fejezetét az észak-amerikai *fedett* hidak ismertetése jelenti. Hazánkban ez a híd típus alig ismert, míg az USA-ban 1970-ben 990 ilyen hídát vettek jegyzékbe, amelyek zöme a XIX. században épült. Ezzel az írással Láng Elemérnek a folyóiratban publikált híd-sorozata be is fejeződött.

Koloszár Katának, aki szintén a Faipari Mérnöki Kar PhD-hallgatója „*Koncepció az irodai bútorok kiválasztásának, beállításának egyszerűsítéséhez*” című tanulmányának jelentőségét önmagában megadja az a közismert tény, hogy a Homo sapiens napjainkra *ülő* emberré vált, az irodai munkahelyek száma egyre nő. Ezért egészségügyi szempontból nem mindegy, hogy milyen íróasztal előtt milyen széken ülünk. Ráadásul amelyik bútor megfelelő az egyik ember méreteinek, valószínűleg nem felel meg egy másiknak. A szerző ahhoz járul hozzá tanulmányával, hogy az *ember-asztal-szék* által alkotott kis rendszer *ergonómiai optimuma* minél gyorsabban meghatározható legyen. Ehhez táblázatos méretkategóriákat is megad (milliméterben) mind az asztalra, mind a székre vonatkozóan. Ezt a cikket is több szemléletes ábra teszi közérthetővé, a gyakorlatban alkalmazhatóvá.

k.p.

Kilátó felújítás

A Visegrád-nagymarosi Dunakanyar hazánk egyik legszebb és idegenforgalmi-turisztikai szempontból is egyik leglátogatottabb tája, amelyre pompás kilátás nyílik a Nagymaros-Zebegény között meredeken kiugró Szent Mihály-hegyen álló *Julianus kilátóról*.

A helyi andezitkőből, valamint vasbetonból a két világháború közötti években épült többszintes kilátót azonban már alaposan megrágtá az idő vasfoga. Az *Ipoly Erdő Zrt. Nagymarosi Erdészete* azonban 2012-ben elvégezte a kilátótorny már életveszélyessé vált felső szintjének felújítását. Az építmény új szigetelést, vízelvezetést, új zászólótartó árbocot kapott, s újra cserélték a vasbeton- és fémkorlátokat. A pillérek újjáépítése és két új pillér megépítése is megtörtént.

Az *Ipoly Erdő Zrt. a felújítást saját forrásból hajtotta végre*. A kilátó teljes felújításhoz külső pénzforrásra is szükség lenne.

A karácsonyi betlehem

Múlt évi utolsó lapszámunkban „A titokzatos karácsony” című cikkünkben megírtuk, hogy a Názáreti Jézus megszületéséről történő ünnepélyes megemlékezést 353-ban rendelte el Szent Liberius pápa a római katolikus egyházban. A következő évben már meg is ülték Rómában.

Az azóta eltelt csaknem 1660 év alatt az ünnep nemcsak meggyökerezett az egyházban, hanem jóval túlterjedt annak határain is. Ideológiai tartalmában is kibővülve, mint a szeretet, a család és a béke ünnepe, *elterjedt a polgári életben* szerte a világon.

Adventtől hamvazószerdáig

Közben – mondjuk így – liturgiájában, szertartásaiban is egyre bővült, sőt érdekes népszokások sokasága is kialakult az immár egész ünnepekörre terebélyesedett karácsonynak. Ez az ünnepekör az adventtől (adventus Domini = az Úr eljövele) húshagyó keddig tart, amikor is a következő napon, hamvazószerdán kezdetét veszi a még nagyobb és jelentősebb húsvéti ünnepekör, ami már a tavasz közeledtét is jelzi. (Az élet feltámadása teológiai és biológiai értelemben egyaránt.)

A karácsonyi ünnepekör egyes dátumaival kapcsolatban az egyházi liturgikus eseményeken túlmenően, amint említettük, különféle népszokások és hiedelmek, sőt babonák is kialakultak az évszázadok során. Az ezek iránt részletesebben érdeklődők számára kitűnő néprajztudósunk, Bálint Sándor (1904-1980) nem kevésbé kitűnő „Karácsony, Húsvét, Pünkösd” című könyvét ajánlhatjuk, amelynek 2. kiadása (Budapest, Szent István Társulat, 1976) könyvtárunkban itt-ott még elérhető.

Ezek közül a népszokások közül az egyik legismertebb az un. *betlehemezés*, másként *betlehemjárás*.

Mi a betlehemezés?

A szokás valaha széles körben élt, elsősorban vidéken, a falvakban, a szocialista korszakban azonban érthető módon erősen visszaszorult, és inkább csak a templomi és az otthoni betlehemállítás maradt meg belőle. Napjainkban

ismét kezd éledezni, főleg iskolákban és gyermeknevelési intézményekben, népművelő körökben, egyházközségi társulatokban. *Többféle változata van.* A lényege az, hogy kisebb-nagyobb gyermekek csoportja egy kis betlehemmel az adventi időszakban, főleg már az ünnep táján házról házra járt és különféle elbeszélő szövegek, rigmusok, imádságok, kis énekszámok előadásával felelevenítette a kis Jézus betlehemi megszületésének történetét, nagyjából aszerint, ahogyan azt az újszövetségi Testamentum elbeszéli. A kis produkciót azután némi szalonnával, kolbásszal, tepertővel, almával, dióval, némi aprópénzzel honorálta a ház népe.

A betlehemállításban és a betlehemjárásban ősi hagyományok húzódnak meg és újabbkori szokások is integrálódnak: a téli napfordulat szakrális pogány hagyományainak egyes elemei, teremtés-mitológia (Ádám-Krisztus párhuzam), a régi un. paradicsomjátékok, vásári marionett-játékok, a barokk kor iskolai deák- színjátszása, a jászol-kultusz stb. Ezek kifejtésébe nem mélyedhetünk. Az az igény fejlesztette ki, hogy amikor még az analfabétizmus általános volt, a szentírási történet megjelenítése az egyszerű nép okulására, szórakoztatva tanítására szolgáljon.

Greccioban kezdődött

A betlehemezés, mint a régi *misztériumjátékok* egyik *változata* nem tekint vissza olyan nagy múltra, mint maga a karácsony ünnepe. Úgy tartják számon, hogy az *első betlehemet* a középkorban Assisi Szent Ferenc, az utóbb róla elnevezett franciskánus szerzetesrend megalapítója 1223-ban rendezte be az olaszországi Greccio közelében egy barlangban. A célja neki is az volt, hogy a hívek áhítatát, az ünnep átélését a születés történetének megjelenítésével fokozza. S lehetővé tegye azt is, hogy miként a betlehemi pásztorok és a „Háromkirályok”, ők is a jászolban fekvő Kisded elé járulhassanak és leróhassák imádó tiszteletüket.

Ezután már a templomokban is, majd egyre többen otthonukban is kezdtek karácsonykor betlehemet felállítani és a szokás *elterjedt szerte Európában.*

Hazai földről az első adat 1684-1694 közötti időkből származik a Nógrád megyei Ecseg községből, ahol fiatal legények betlehemes játékot adtak elő a templomban.

A selmeci betlehemkészítők

A Körmöcbánya és Mezőcsanak környékéről származó korai betlehemkészítési adatok azt jelzik, hogy a *karácsonyi játékok* szokását valószínűleg német *bányászok* hozták magukkal hazájukból Magyarországra. Tészabó Júliának a közelmúltban megjelent „Karácsony. Magyar népszokások” című szép albumában azt írja, hogy a *hazai betlehemkészítés a legerőteljesebben Selmecbányán indult meg a XVII. század második felében*, ahol a fa megmunkálásához is jól értő német származású ügyes *bányászok* voltak ennek igazi művelői.

A XIX-XX. században azután már valósággal külön iparággá „fejlődött” a kegyeszkészítés, ezen belül a betlehemgyártás is – sajnos, gyakran a tömeggyártással együttjáró giccses tucatszínvonallal. Nem egy, építészeti szempontból kiváló stílusú templomunk belsejét éktelenítik el ezek a díszítmények szánt „alkotások”. Ugyanezt tapasztalhatjuk pl. híres, nagy búcsújáróhelyek vándorárus standjain, de állandó kegyeszeráruboltokban is.

Az AMKA mozgalma

Szerencsére az elmúlt években egy ellentétes mozgalom is beindult. 1994-ben létre jött a Magyar Kézművességért Alapítvány (AMKA), amely céljával tűzte ki: a természetes anyagokat felhasználó, egyedi nép- és iparművészeti termékeket előállító kézművesség hagyományainak felújítását, megőrzését, továbbvitelét, értékeinek bemutatását, a kihalófélben levő szakmák, mesterségek felkarolását.

Az AMKA a tevékenységi körébe vonta a betlehemkészítés valódi népművészeti és iparművészeti értékeinek gondozását is. Ebből a célból (együttműködő partnerszervezetekkel karöltve, mint amilyen az IPOSz) *betlehemi jászol pályázatot ír ki évről évre*. A beérkezett pályaművek válogatott, zsűrizett anyai-

gából *kiállítást rendez* karácsony táján, adventtől január közepéig. Erre az idén immár a tizenkilencedik alkalommal kerül sor, december 13. és január 13. között, helyszíne pedig a Budai Várban, a Mátyás Templom szomszédságában, a Szent Háromság tér 6. szám alatti Magyar-ság Háza lesz.

Egy megtekintésre ajánlott kiállítás

Csodálatosan ötletes, szép alkotások születtek eddig is, várhatóan születnek ezután is a betlehem-témában; megtekintésüket melegen ajánlhatjuk gyermekeknek is, felnőtteknek is. A betlehemi történet megjelenítése mellett a karácsonyi ünnepkörhöz tartozó egyéb szokások tárgyai és díszítőelemei is feltűnnek a kollekcióban.

Ami a *tárgyak anyagát* illeti, ezen a téren is hatalmas a változatosság és az ötletesség: kukoricacsuhé, különféle keményebb burkú termések, mézeskalács, szalma, vessző, nemez, textília, papír, fa, kő, üveg és üveggyöngy, kerámia, viasz, tűzzománc, fém, csipke. Láttunk már betlehemet berendezve darázs-fészekben, mákgubóban, dió-, kókuszdió- és mogoróhéjban, tojáshéjban is. Kinek jutna eszébe betlehemet készíteni például filteres tea tasakjaiból? Pedig ilyen is volt már.

A betlehem motívumai

Amint az említett kiállítás is mutatja, a betlehemnek rengeteg változata lehetséges anyagát, méretét és berendezését tekintve. A legáltalánosabban annak a barlangistállónak valamilyen kicsinyített imitációja, amelyben a születés megtörtént, bár ismeretesebb életnagyságú betlehemek is.

A méret természetesen meghatározó abban a tekintetben, hogy állandónak tekinthető *motívumai* közül mi fér bele. Általában hordozható méretben készülnek, de vannak fix betlehemek is, például egyes templomokban az ún. betlehemi oltár.

A központi elem mindig a *Kisded*, aki a betlehemből ritkán hiányozhat, hiszen ő róla szól az egész történet. Rendszerint jászolban, szalmán fekszik, vagy *Mária* karján, ölében ül, aki a második főalak.

Anya és gyermeke mellett gyakran, de nem mindig ott áll *József*, az ács, Jézus nevelőapja és így ők hárman már a Szent Családot alkotják.

További alakok lehetnek a subáskucsmás *pásztorok*, akik a mezőkről jöttek a barlangba, hogy imádják a csecsemő Jézust. Róluk csak Szent Lukács evangéliuma tesz említést.

Valahol a betlehem egyik felső pontjára erősítve ott van *az angyal* (kezében kis harsonával), aki hírül adta a pásztoroknak a Messiás megszületését, továbbá a híres fényes, hat- vagy nyolcágú *betlehemi csillag*, amely mutatta az utat nekik is, meg a keletről jött bölcseknek is és ott állt meg az istálló fölött.

A titokzatos „Háromkirályok”

Ezekről a titokzatos emberekről csak azt lehet biztonsággal állítani, hogy nem hárman voltak és királyok sem voltak. Az pedig végképpen a kitalálások közé tartozik, hogy Gáspár, Menyhért, Boldizsár volt a nevük. Sőt, a velük kapcsolatban kialakult legenda még azt is tudni véli, hogy az egyikük szerencsén volt, vagyis jó sötétbarna bőrszínű néger ember.

Ugyanis Szent Máté evangélista, aki Jézus születésének körülményeit a leg részletesebben írta le, csupán annyit írt, hogy „bölcsek jöttek napkeletről”. Amikor pedig Betlehembe értek, „bementek a házba”, ahol hódoltak a zsidók újszülött királya előtt és átadták ajándékaikat: aranyat, tömjént és mirhát.

Elemzők szerint ezeknek az ajándékoknak a száma és értéke alapján alakulhatott ki a legenda, hogy a titokzatos hódolók hárman voltak és királyok voltak. Szent Ireneus (†207) lioni püspök úgy magyarázta, hogy az aranyat Jézusnak, mint királynak hozták (az arany a hatalom jelképe volt az ókori szimbolikában. A tömjént mint Istennek, a mirhát pedig mint drága gyógyszert a keresztfán szenvedő embernek).

A Háromkirályok figurája elmaradhatatlan kelléke minden olyan betlehemnek, amelybe beleférnek. Ők maguk az Írás szerint ahogy jöttek, úgy el is tűntek: hazamentek. Hová? Elemzők szerint oda, ahol a tömjént és a mirhát terem. Vagyis a Jordan-folyótól keletre, a Holt-tenger keleti partvidékéig, de akár

a Mezopotámiáig terjedő hatalmas területre. Dúsgazdag nabateus arabok voltak vagy perzsa mágusok? Esetleg tudós babiloni csillagászok? Valamelyik hatalom titkos küldöttei? Ki tudja?

A születés barlangjának állatai

Mi azonban maradjunk a betlehemi istállóban, amelyben nem csak emberek, hanem *állatok is körülvették a Kisdedet*.

Mindenekelőtt *birkákat* láthatunk az ábrázolásokon, akik pásztoraikkal együtt jöttek be a legelőkről. Olykor látni azt is, hogy az állattenyésztő népek szokása szerint az egyik pásztor arany és hasonló értékek híján a szegény pásztorok számára a legnagyobb értéket jelentő állatok közül egy bárányt nyújt át az Isten Bárányának, aki majd bő három évtized múlva a keresztfán elveszi a világ bűneit.

A legenda szerint Assisi Szent Ferenc első, greccioi betlehemében is voltak birkák, mert – szintén a legenda szerint – a Poveretto értett, sőt beszélt az állatok nyelvén. (Ezért is van az Állatok Világnapja október 4-én, a szent névünnepe.) Egy alkalommal az útszéli fákön üldögélő madaraknak prédikált Isten dicsőségéről. A madarak figyelmesen meghallgatták, majd a végén maguk is Istent dicsőítve nagy csiviteléssel elrepültek. A barlangbetlehemben celebrált karácsonyi éjféli misén pedig Ferenc testvér bárány módjára bégetett, amikor a Betlehem szót kimondta. S erre csoda történt: a felemelt ostyában a hívek a jászolban fekvő kis Jézust vélték látni. Ki tudja...

A szent számár és a bölcs ökör

További elmaradhatatlan betlehemi állatfigura a máskor kicsúfolt, komikus külsejű és hangú *számár*. A keresztény mitológiában azonban szinte a szent állat rangjára emelkedett, mivel abban a kiváltságban részesülhetett, hogy előbb Betlehembe jövet, majd az Egyiptomba menekülés során magát az Isten Fiát hordozhatta a hátán. A derék hosszúfülű azután még egyszer felbukkan a Názáreti történetében: amikor halála előtt Jézus felmegy apostolaival Jeruzsálembe, hogy megünnepelje a Pészachot. A

városkapuhoz érve utasítására egy szármácsikót vezetnek hozzá. Jézus azután a békés kis kanca hátán ülve vonul be a városba, ahol az utca népe nagy ovációval, hozsannázva fogadja, hogy néhány nap múlva majd ugyanilyen hangerővel, de üvöltse a „Feszítsd meg”-et Pilátus felé.

A betlehemek berendezésének jellegzetes állata a Kisdrede nagy szemével szeretettel bámuló *ökör* is, amely az ókorban – a mai felfogással szöges ellentétben – a *bölcsesség szimbóluma volt* és állítólag lehelletével melegítette a kis csecsemőt a hideg istállóban. A szamarat viszont a korabeli zsidóság a pogányság jelképének tekintette.

Betlehemünk utolsó kelléke már csak egy apróság: *a szalma*. Ezzel illik bélelni a jászolt és esetleg felhínteni padlózatát, mert *a szalma is jelkép*. Aranyló színével, fényességével a Nap, a tisztaság, a fenség, a hely megszenteltségének és egyben a Szent Család otthona melegségének jelképe.

*

Az otthoni betlehemállítás régi, kedves hagyományának felújításával máris bárki megpróbálkozhat. Első alkalommal elég például egy nagyobbacska fél dióhéj, bele egy csipetnyi vatta, vagy egy kevés – kb. 1 cm hosszú darabkákra összeaprított – szalma. Továbbá egy papírból kivágott kisbaba-alak, amelyen színes írószerrel kirajzoljuk a Kisézúst és a dióbél-jászolba fektetjük. Nem baj, ha a rajz nem sikerül Munkácsy-színvonalúra; a naiv alkotás itt még hatásosabb, a gyerekeknek mindenképpen. *S meglátják, hogy a karácsonyfa alatt kedvesebben fog hatni ez az egyszerű, de saját kezű kis alkotás, mint bármely más villannyal működtetett, csillogó-villogó- csilingelő-zenélő drága bolti csodaholmi.*

Jövőre már nagyobb is lehet tervezni és előbb hozzá lehet fogni. *Építőanyag*, úgymint egy-két kis bot, néhány vékony vessző, egy maréknyi kukorica-csuhé, pár szál szalma, fakéreg, toboz stb. mindig akad – *csak szándék legyen!* Ötletet pedig lehet meríteni százat is az AMKA jászol-kiállításán.

Sok sikert – és kellemes karácsonyt kívánunk!

Király Pál

Külső borítóoldalaink képei

Címképünk Selmezbányán készült az egykori ősi Akadémia alapításának 250. évfordulója tiszteletére rendezett emlékünnepeken a Városháza melletti kis téren. A képen látható, korhű öltözékű szereplők azt a történelmi jelentőségűnek bizonyult mozzanatot elevenítették fel, amikor Herberstein báró, a bécsi udvari kamara elnöke 1762. október 22-én előterjesztette Mária Terézia királynőnek a Bányászati Akadémia, az Academia Montanistica létrehozására irányuló javaslatát.

A fényképet *Nagy László* úr, az „Erdészeti Lapok” főszerkesztője *bocsátotta rendelkezésünkre*, amiért ezen a helyen is *köszönetet mondunk*.

Az emlékünnepekről és egyéb eseményekről szóló tudósításunk „Selmeci évfordulók – selmeci ünnepek” címmel lapunk 10-12. oldalán olvashatók.

*

Hátsó borítóoldalunk képei a 18-20. oldalon található „A karácsonyi betlehem” című írásunkhoz kapcsolódó illusztrációk. *A Magyar Kézművességért Alapítvány* (AMKA) által kiadott „Betlehemi képeskönyv – 2011” című kötetből vettük át őket az AMKA szíves hozzájárulásával, amiért *Gergely Imre* úrnak, az Alapítvány titkárnak e helyen is ismételt *köszönetet mondunk*.

A gyönyörű színes képes album fényképeit *Nagy Balázs* készítette. A borítóoldalon látható betlehemek alkotói (felülről lefelé haladó sorrendben) a következők: *Gelencsér Julianna* csuhéműves mester, *Nemes Ferenc* faragó népi iparművész és *Deák Ildikó* tanárnő.

K. P.

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI HÍRADÓ

XXII. évfolyam 4. szám.

Kiadja:

az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete,

1146 Budapest, Thököly út 58-60.

Tel.: 331-4369; Fax: 331-9455

E-mail: efdsz@mailbox.hu

A Szerkesztőbizottság elnöke:

Dr. Halmágyi János elnök.

A szerkesztésben közreműködik:

Dr. Király Pál.

Nyomda:

CERBERUS Nyomdaipari Könyv- és Lapkiadó Kft.

1066 Budapest, Lovag u. 14.

Tel.: (06) 1-331-3042

E-mail: grafika@cerbi.hu

Felelős vezető:

Schmidt Gábor ügyvezető igazgató

A lap átlagosan negyedévenként jelenik meg.

Hírlapárusi forgalomba nem kerül, terjeszti az EFDSz.

Új helyre költöztünk!

Szakszervezetünk központi Titkársága a budapesti Jókai téri helyiségeiből (a volt MEDOSz Szállóból) elköltözött és december 1. óta a *1146 Budapest, XIV. ker., Thököly út 58-60. szám alatti épület II. emelet 220-222. számú* helyiségeiben működik tovább. Elérhetőségünk egyéb adatai – telefon, fax, e-mail – változatlanok.

Titkárságunk új helye az un. OKISz székházban van. Tömegközlekedési eszközzel egyszerű módon: a Keleti pályaudvar – Baross tér irányából a *7-es és a 73-as számú két autóbusszokkal* lehet megközelíteni. Ebből az irányból jövet a buszról a Dózsa György úti kereszteződés *utáni* első megállóban, vagyis a *Cházár András utcai megállónál* kell leszállni. A megállóval átellenben, közvetlenül a sarkon álló templom mellett van az OKISz székház. A földszinti portaszolgálat készséggel ad további felvilágosítást az épületen belüli közlekedésről.

	ÁPRILIS		MÁJUS		JÚNIUS	
1	Hétfő	Húsvét, Hugó	Szerda	Munka ünnepe, Fülöp, Jakab	Szombat	Tünde
2	Kedd	Áron	Csütörtök	Zsigmond	Vasárnap	Kármén, Anita
3	Szerda	Buda, Richárd	Péntek	Tímea, Irma	Hétfő	Klotild
4	Csütörtök	Izidor	Szombat	Mónika, Flórián	Kedd	Bulcsú
5	Péntek	Vince	Vasárnap	Györgyi	Szerda	Fatime
6	Szombat	Vilmos, Bíborka	Hétfő	Ivett, Frida	Csütörtök	Norbert, Cintia
7	Vasárnap	Herman	Kedd	Gizella	Péntek	Róbert
8	Hétfő	Dénes	Szerda	Mihály	Szombat	Medárd
9	Kedd	Erhard	Csütörtök	Gergely	Vasárnap	Félix
10	Szerda	Zsolt	Péntek	Ármin, Palma	Hétfő	Margit, Gréta
11	Csütörtök	Leó, Szaniszló	Szombat	Ferenc	Kedd	Barnabás
12	Péntek	Gyula	Vasárnap	Pongrácz	Szerda	Villő
13	Szombat	Ida	Hétfő	Szervác, Imola	Csütörtök	Antal, Anett
14	Vasárnap	Tibor	Kedd	Bonifác	Péntek	Vazul
15	Hétfő	Anasztázia, Tas	Szerda	Zsófia, Szonja	Szombat	Jolán, Vid
16	Kedd	Csongor	Csütörtök	Mózes, Botond	Vasárnap	Jusztin
17	Szerda	Rudolf	Péntek	Paszkál	Hétfő	Laura, Alida
18	Csütörtök	Andrea, Ilma	Szombat	Erik, Alexandra	Kedd	Arnold, Levente
19	Péntek	Emma	Vasárnap	Pünkösd, Ivó, Milán	Szerda	Gyárfás
20	Szombat	Tivadar	Hétfő	Pünkösd, Bernát, Felícia	Csütörtök	Rafael
21	Vasárnap	Konrád	Kedd	Konstantin	Péntek	Alajos, Leila
22	Hétfő	Csilla, Noémi	Szerda	Júlia, Rita	Szombat	Paulina
23	Kedd	Béla	Csütörtök	Dezső	Vasárnap	Zoltán
24	Szerda	György	Péntek	Eszter, Eliza	Hétfő	Iván
25	Csütörtök	Márk	Szombat	Orbán	Kedd	Vilmos
26	Péntek	Ervin	Vasárnap	Fülöp, Evelin	Szerda	János, Pál
27	Szombat	Zita, Mariann	Hétfő	Hella	Csütörtök	László
28	Vasárnap	Valéria	Kedd	Emil, Csanád	Péntek	Levente, Irén
29	Hétfő	Péter	Szerda	Magdolna	Szombat	Péter, Pál
30	Kedd	Katalin, Kitti	Csütörtök	Janka, Zsanett	Vasárnap	Pál
31			Péntek	Angéla, Petronella		

Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete.

	OKTÓBER		NOVEMBER		DECEMBER	
1	Kedd	Malvin	Péntek	Mindenszentek, Marianna	Vasárnap	Elza
2	Szerda	Petra	Szombat	Halottak Napja, Achilles	Hétfő	Melinda, Vivien
3	Csütörtök	Helga	Vasárnap	Győző	Kedd	Ferenc, Olívia
4	Péntek	Ferenc	Hétfő	Károly	Szerda	Borbála, Barbara
5	Szombat	Aurél	Kedd	Imre	Csütörtök	Vilma
6	Vasárnap	Brúnó, Renáta	Szerda	Lénárd	Péntek	Miklós
7	Hétfő	Amália	Csütörtök	Rezső	Szombat	Ambrus
8	Kedd	Koppány	Péntek	Zsombor	Vasárnap	Mária
9	Szerda	Dénes	Szombat	Tivadar	Hétfő	Natália
10	Csütörtök	Gedeon	Vasárnap	Réka	Kedd	Judit
11	Péntek	Brigitta, Gitta	Hétfő	Márton	Szerda	Árpád
12	Szombat	Miksa	Kedd	Jónás, Renátó	Csütörtök	Gabriella
13	Vasárnap	Kálmán, Ede	Szerda	Szilvia	Péntek	Luca, Otília
14	Hétfő	Helén	Csütörtök	Alíz	Szombat	Szilárda
15	Kedd	Teréz	Péntek	Albert, Lipót	Vasárnap	Valér
16	Szerda	Gál	Szombat	Ödön	Hétfő	Etelka, Aletta
17	Csütörtök	Hedvig	Vasárnap	Hortenzia, Gergő	Kedd	Lázár, Olimpia
18	Péntek	Lukács	Hétfő	Jenő	Szerda	Augusztá
19	Szombat	Nándor	Kedd	Erzsébet, Zsóka	Csütörtök	Viola
20	Vasárnap	Vendel	Szerda	Jolán	Péntek	Teofil
21	Hétfő	Orsolya	Csütörtök	Olivér	Szombat	Tamás
22	Kedd	Előd	Péntek	Cecília	Vasárnap	Zénó
23	Szerda	Nemzeti ünnep, Gyöngyi	Szombat	Kelemen, Klementína	Hétfő	Viktória
24	Csütörtök	Salamon	Vasárnap	Emma	Kedd	Ádám, Éva
25	Péntek	Blanka, Bianka	Hétfő	Katalin, Katinka	Szerda	Karácsony, Eugénia
26	Szombat	Dömötör	Kedd	Virág	Csütörtök	Karácsony, István
27	Vasárnap	Szabina	Szerda	Virgil	Péntek	János
28	Hétfő	Simon, Szimonetta	Csütörtök	Stefánia	Szombat	Kamilla
29	Kedd	Nárcisz	Péntek	Taksony	Vasárnap	Tamás, Tamara
30	Szerda	Alfonz	Szombat	András, Andor	Hétfő	Dávid
31	Csütörtök	Farkas			Kedd	Szilveszter

